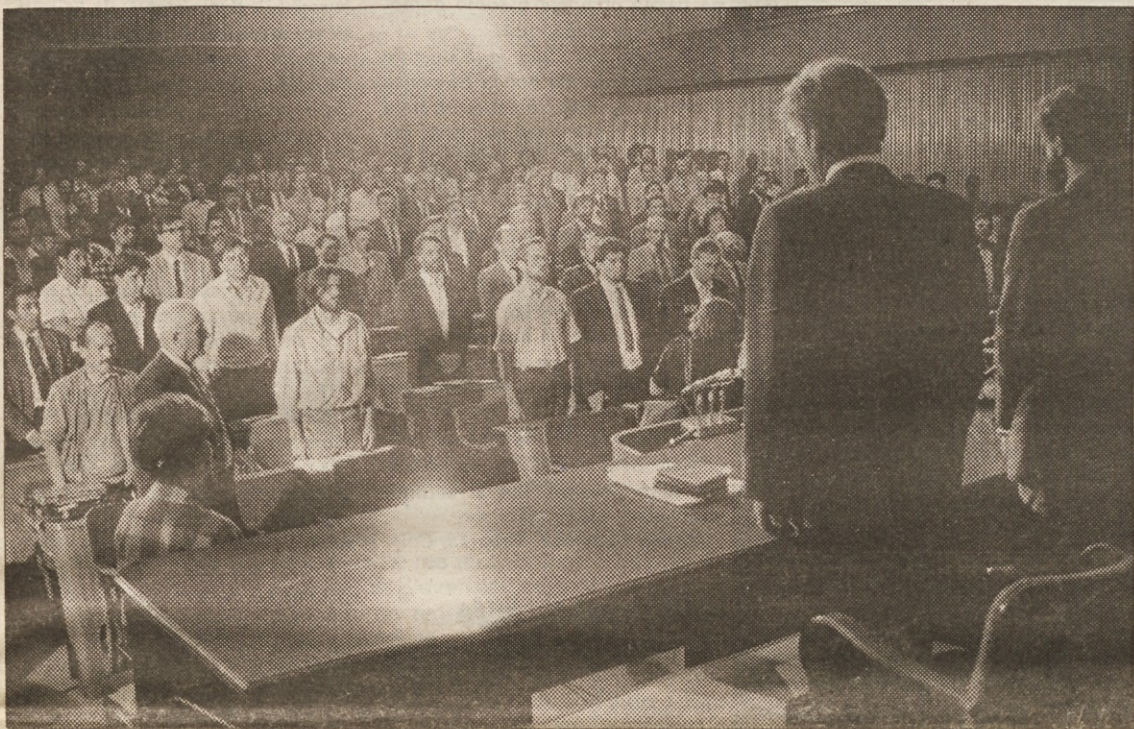

PARADIGMA SVINJ PRI KORITU

O izbrancih obubožanega suverenega slovenskega ljudstva
pišemo seveda v RAVBARKOMANDI na 15. strani

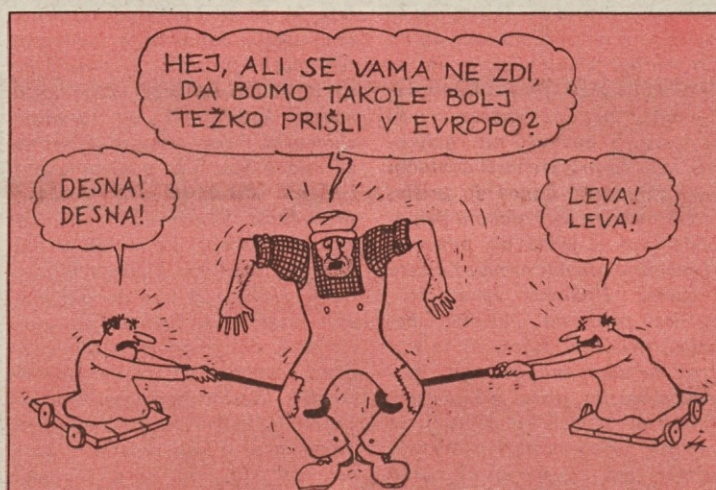
Z DEŽJA

Če bi ta vlada
ukinila
odlok prejšnje
o moratoriju
na stečaje,
bi le-ti udarili
1.584 podjetij s
190.000 zaposlenimi.

Bo zdaj država
s svojim Skladom za
razvoj izkoristila
stisko teh delavcev
in potrdila pogovor
»Boj se Danajcev,
ki prinašajo darove«?

O tem pišemo na 11. strani, na 5. pa že o konkretnem primeru v Kovindu.

KRPANJE V IMENU TRŽNOSTI

Nad zaposlenimi se zbirajo temni oblaki. Predsedstvo Zveze svobodnih sindikatov meni, da bo začelo treskati kmalu po volitvah, ko glasovi delavcev ne bodo potrebni naslednja štiri leta in bo mogoče – v imenu tržnosti in sanacije gospodarstva – razglasiti prosti lov na delavce in njihove pravice. Vsi se še dobro spominjamo sladkih obljub o gospodarskem razcvetu in socialni in materialni blaginji ter o tem, kako bo država ščitila gmotni položaj in pravne in socialne pravice delavcev iz časov pred osamosvojitvijo in ob njej. Pa zdaj? Predlog novega zakona o prisilni poravnavi in stečaju predvideva, da bo moč zaposlene zmetati na cesto že v predsanacijskem postopku, v imenu »finančne sanacije«. Država je prek Sklada začela krpiti 99 podjetij izmed 217 prosilcev za tak postopek tako, da je prevzela premoženje podjetij, delavcem pa vzela njihove pravice, če ne štejemo, da jih je precej predvidenih za »na cesto«. Sindikat v teh podjetjih naj ne bi bil več legitimen predstavnik delavcev. In pred nami je še ukinitvev moratorija na stečaje... V imenu zaščite tržne naravnosti zakona o prisilni poravnavi in stečaju predlagatelj ni upošteval nobenega od predlogov sindikatov, ki ščitijo delavce pred brezpravjem. Največji absurd ob vsem tem pa je, da je položaj v nekaterih zavoženih podjetjih tako slab, da si delavci želijo – stečaj.

PRVA STAVKA, KI JO LAHKO USTAVI SKLAD ZA RAZVOJ

Stavkovne straže v Kovindu do zagotovil Sklada

DE, sreda, 14⁰⁰

Danes zaseda slovenski parlament. Običajno bi bile zadnje novice na tem mestu iz tega častitljivega doma. Danes pa smo poslancem v skladu z razmišljanjem o njih v Ravbarkomandi prostor preprosto – ODVZELI!

ZAKON SILI SINDIKATE V ZVEZE IN KONFEDERACIJE

O zakonu o reprezentativnosti sindikatov pišemo na 5. strani

Piše: Ciril Brajer

Napačna filozofija pogajanj

V tako prelomnih časih, kakršne smo zaživeli v Sloveniji, bi najprej in predvsem potrebovali pravo socialno in delovno zakonodajo. Marsikaj je res zapisano v obstoječih zakonih in tudi kolektivne pogodbe so končno dovolj jasne – žal pa je še bolj jasno, da se celo zakonjene stvari ne uresničujejo.

Za odvetnike je to lahko pravni problem, za sindikate že ne več. Zanje je to postalo povsem moralno vprašanje. Končno so svobodni sindikati že stavkali prav za socialno in pravno varnost delavcev.

Te varnosti ni zato nič več, raje nasprotno. Čeprav so volitve pred durmi, se oblast menda ne zaveda, da ima v pogajanjih s sindikati pred seboj skoraj 400.000-člansko organizacijo, ki je končno tudi svoje vrste volilno telo.

Tudi brez volilnih računov je nekaj stvari na dlani – kot smo že omenili, tudi z moralnega zornega kota. Če se je Slovenija odločila za novo pot, ki kajpak terja nekaj žrtve, bi si morali to breme, kolikor je le moč, pravično razdeliti. Če ne gre vselej pravično, vsaj enakomerno.

O enakomernosti bi vedeli precej povedati brezposelni, ki so jih na ceste pometala vodstva, katerim kajpak ni padel lasek z glave. Lahko bi kakšno rekli še zaposleni, ki namesto plač dobivajo miloščino, medtem ko se vodilni maste ob svojih zaprtih, strogo tajnih plačilnih kuvertah, posebnih zavarovanjih in drugih privilegijih – vse tja do plodov iz vrtička »Marija k sebi consulting«.

Vladni može in žena pa si namesto resničnega pogajanja o socialnem sporazumu privoščijo načrtno in vsiljivo medijsko kampanjo o »previsokih plačah, ki so generator inflacije...«

Ob povsem nesposobni davčni politiki oziroma ljudeh, ki naj bi jo uresničevali, ob armadi novih bogatašev, ki bogate prav skozi luknje te davčne politike, kar je tudi edino sporno, ob nenadzorovanem »nagrajevanju« vodilnih garnitur in vse bolj nenasitni državi je gonja proti visokim plačam cinizem prve vrste.

Sindikati kajpak na tako očitno limanico ne bodo padli. Gre pač za organizacijo, ki zraste in se obdrži predvsem na papirju, ki mu pravi kolektivna pogodba. Ta, za vse druge očitno res zgolj papir, lahko da sindikatom moč. Če pa postane papir tudi za sindikalna vodstva, bodo le-ta ostala skupek generalov brez vojske.

Upamo, da je vsaj v tej vladi dovolj zrelosti, da okoli kolektivnih pogodb in socialnega sporazuma ne bo spletkarila. Prevladujočo filozofijo pogajanj kot iskanja kompromisa, pri katerem se mora vsak česa odreči, bi bilo bolje preobrniti v pogajanja, v katerih naj vsak kaj pridobi. Zato je res že zadnji čas.

KONČNO PA JE ZAVZEMANJE VLADE ZA MANJŠE PLAČE ČISTO PROTIDRŽAVNO DEJANJE – EDINO KAR RES OBVLADA, JE NAMREČ PRAV KRMLENJE DRŽAVE IZ ŽE TAKO PIČLIH OSEBNIH DOHODKOV.

DOBER GOSPODAR MISLI NA JUTRI!!!

Že danes si priskrbite, kar boste potrebovali prav kmalu:

ROKOVNIK – PRIROČNIK '93

- da boste točno vedeli kdaj in kje,
- da boste imeli vse zapisano,
- da boste z njim obdarili partnerje, izkazali pozornost do svojih članov, ga dali v zahvalo za požrtvovalno delo,
- ker ga preprosto morate imeti.

V prednaročilu je cena zelo ugodna: SAMO 700 SIT, za večje količine pa nudimo poseben popust.

Vaša naročila sprejemamo na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, telefon: (061) 321-255.

P. S.: Ne pozabite – za dober nakup ni nikoli prezgodaj!!!

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo izvod(ov) ROKOVNIKA-PRIROČNIKA ZA LETO 1993.

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Naročeno, dne:

Žig

Podpis naročnika

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku

2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju

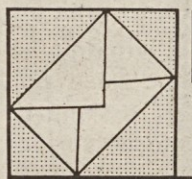

Izjava

V zvezi z vašim člankom, objavljenim v vašem časopisu DE v rubriki Odmevi, izjavljam, da se od objavljenega članka popolnoma distanciram. Na mojo željo sem, opredeljena za tehnološki presežek in nimam nobenega namena, da bi s podobnimi izjavami škodila g. Hudobivniku oz. Vezeninam. Sem tudi podpredsednik sindikata in član izvršnega odbora sindikata ter nimam nobenega vzroka, da bi bilatila sindikat in s tem delo same sebe. Kljub temu, da sem zaposlena v finančni službi, da poznam žiro račune (gospod Hudobivnik mi je izjavil, da bi bila lahko sama ena izmed nas), se z grožnjami o suspenzu le-teh ne morem prestrašiti, ker me ne zadevajo.

Vseskozi sem si prizadevala za pošteno delo. Na direktno vprašanje, ki mi je bilo postavljeno, če je članek moje delo, menim, da se hoče nekdo oprati z menoj in na moj račun. Že nekdanj smo bili za vse, kar se je v Vezeninah zgodilo ali šušljalo po tovarni, vedno dežurni krivci v finančni službi, kot je tudi še danes.

Nada Čadež, Cankarjeva 42,
Radovljica

PREJELI SMO

Begunci in prišleki

Zadnje čase je bilo objavljenih precej pisem o nevarnosti, ki jo baje za slovensko nacionalno identiteto pomenijo »tujci«, prišleki, begunci in naj bi se ji postavili po robu z »zdravim nacionalizmom«. Ne želim se prerekati z avtorji takih pisem, oglašam pa se zato, ker le-ti svoje pisanje ponavadi zabelijo z mnenjem, da pišejo v imenu »poštenih Slovencev« ali kar vseh Slovencev. Hvala bogu, ankete javnega mnenja jih zaenkrat demantirajo, menim pa, da se je treba tudi javno oglasiti in protestirati proti sejanju sovraštva in nestrpnosti.

Piše se o tem, da je v Sloveniji 70 tisoč beguncev iz Bosne, hkrati pa več kot sto tisoč nezaposlenih in veliko revnih slovenskih družin, ki jim nihče ne pomaga. Podatki na obeh straneh so morda točni, toda povezovanje obeh je strupena manipulacija. Zlahka se da dokazati, da zaradi bosanskih beguncev niti en slovenski državljan ni ostal brez zaposlitve. Druga stvar morda ni dokazljiva, ker pa dobro poznam delovanje in filozofijo naše socialne politike, bi si tudi zanje skoraj upala zastaviti glavo: slovenska vlada za begunce res namenja določena sredstva, toda če beguncev ne bi bilo, teh sredstev ne bi namenila za povišanje socialnih pomoči ali minimalnih plač. Sklicevanje na revne Slovence v tej zvezi v resnici ni skrb zanje, ampak ščuvanje proti beguncem.

Piše se, kakšno nevarnost da predstavljajo »tujci«, to je prišleki z juga, ki so dobili slovensko državljanstvo, kot da bi vsi ostali Slovenci lahko dokazali, da izvirajo naravnost iz Potočke zijaške! Govoriti o »čistih« Slovincih v bilo kakšnem smislu je sploh neumno; živimo pač na ozemlju, ki je bilo v vsej zgodovini nekakšno križišče in bojno polje obenem. Ljudje so se vedno doseljevali in odseljevali, o tem priča že pisanost slovenskih primkov. Popotniki in vojaki so si na poti, na milo ali na silo vedno jemali ženske in za njimi so ostajali, priznani ali nepriznani, številni »mešanci«, ki pa se od drugih niso nič razlikovali, celo po privrženosti domačiji ne. Kar zadeva odnos do prišlekov, bi raznim ksenofobom priporočila, naj – prvič ali ponovno – preberejo odlični roman Lojzeta Kovačiča »Prišleki«. Je avtobiografska pripoved človeka, begunca, prišleka, tujca, ki je kot otrok, ne da bi znal eno samo slovensko besedo, prišel v Ljubljano in postal slovenski pisatelj in s svojim prispevkom k slovenski kulturi tudi za slovenski narod naredil več kot mnogi izmed ti-

stih, ki kričijo o svoji slovenskosti. Hočem reči, zakaj v prišlekih gledati le grožnjo, zakaj ne videti v njih tudi potencialnega prispevka, bogastva?

Piše se o zvezi med liberalno zakonodajo o državljanstvu, ki da povzroča več prišlekov, in kot odgovor domačega prebivalstva naraščanje ksenofobičnosti in ekscesov. Kot da bi šlo za kakšno naravno zakonitost! Pri tem se pozablja, da ksenofobija in sovraštvo do drugačnejšev uspevata predvsem tam, kjer ju pridno zalivajo z negativno propagando, ščuvanjem in hujskanjem. In temu se zdaj reče »zdravi nacionalizem«. O zdravem ali tudi pravičnem nacionalizmu so veliko vedeli povedati že Hitler in Mussolini in njima podobni. V resnici pa zdravega nacionalizma ni; nacionalizem je bolna ideologija. Že zato, ker vrednoti ljudi po nekem skupinskem znaku. Morda se pse lahko vrednoti in razvršča po tem, kakšni pasmi pripadajo, ljudje pa ne morejo biti ne boljši ne slabši, ne več ne manj vredni zato, ker so Slovenci, Angleži, Kitajci ali Srbi, ampak so dobri ali slabi izključno kot osebe, kot posamezniki. Stališče »proti nikomur nimam nič, le da ostane tam, kjer je« je v sedanjih razmerah seveda čista hinauščina. Smo pač vse doslej živeli v večnacionalni državi, mnogi izmed naših »prišlekov« se, tudi če bi želeli, nimajo več kam vrniti. Za slovensko nacionalno identiteto naj bi bilo menda rešilno, da jim naknadno odozememo državljanstvo, jih, če tega ne bodo hoteli storiti sami, naložimo na kamione, odpeljemo čez južno mejo in stresemo na tla kje v Bosni... Ni kaj, nacionalizem je resnično »zdrav«!

Marija Cigale,
Ul. bratov Učakar 120,
Ljubljana

Neslovenci in begunci ogrožajo Slovence

V mali Sloveniji živi preveč Neslovenec in Neslovenka. Več kot 400 tisoč tujcev, tolikšno število priseljencev je že pogubno za čistokrvne Slovence in malo slovensko državo. Zaradi njih je nastala brezposelnost. Sedaj je brezposelnih preko 100 tisoč, do konca leta jih bo že 140 tisoč. Slovenci obupavajo: odpuščanje delavcev, tehnološki presežki in pošiljanje delavcev na »čakanje«. Tega gorja so pač krivi tujci, ker zasedajo slovenska delovna mesta. Posebno za mlade Slovence pomeni nadaljevanje brezposelnosti uničeno prihodnost. Slovenska nacionalna stranka ima v svojih vrstah veliko pravih rodoljubov, ki vse to vidijo. Slovenski narod ima dovolj zvestih sinov, ki so pripravljeni storiti vse, da postanemo Slovenci edini gospodar na svoji slovenski zemlji. Neslovenec jezi geslo: Službe Slovincem! Stanovanja Slovincem! Visok standard Slovincem! Slovenijo samo Slovincem! V življenjskem interesu slo-

venskega naroda je, da pride do čimprejšnjega množičnega odhoda Neslovenec in Neslovenka ter njihovih otrok iz Slovenije. V vseh letih bivanja v Sloveniji so se strahovito naglo razmnoževali in tako že ogrožajo obstoj malega slovenskega naroda, ker je velika nevarnost, da popolnoma uničijo Slovence-ke.

Glede beguncev: V Sloveniji je že kar 100 tisoč beguncev na dva milijona prebivalcev. To je obupno. Slovenci težko prenašajo podražitev, ker se življenjski stroški dražijo. Oktobra bo spet elektrika dražja. Begunci in begunka ter velikanska množica njihovih otrok pa se lepo hranijo in brezplačno ogrevajo. Kaj je podražitev, to jim sploh ni znano. Eni imajo prednost, dobijo vse brezplačno. S prihodom beguncev je vzklila tudi dejavnost islamskih skrajnežev, kar se vidi v gradnji džamij na Jesenicah. Želja slovenskega naroda je, da begunci in begunka in na tisoče in tisoče njihovih otrok se pred zimo odidejo na varna območja v svojo domovino. Vsem srečno pot!

Če bodo vsi tujci iz Slovenije odšli, tedaj ne bo noben Slovenec brezposeln, vsak Slovenec bo imel stanovanje, standard bo visok, izdelava hrane bo ostala in noben Slovenec ne bo lačen, kot sedaj jokajo, da nimajo za kruh. Nastali bodo zlati časi, ker ne bo tujcev, da bi Slovincem odžirali dobrine. Mali slovenski narod naj pridela ogromno hrane, in nastala bo blaginja ter bo vsem Slovincem in Slovenkam posijalo le »sončece sreče«.

Vsi Slovenci in Slovenke zelo cenimo SNS in želimo, da bi bilo vse tako urejeno, kot si želimo: zlate čase.

Martin Lederšek, Breg 15, Celje

Volitve čedalje bliže

V poročilu s skupščinskega zasedanja DPZ, ki je odločal o osnutku zakona o strankah, je bilo v Delu 17. 9. 1992 zapisano, da je poslanka Metka Mencin »ostala osamljena v ideji, da bi morali tudi denarno podpreti prizadevanja stranke za enakopravno zastopnost spolov v parlamentu«.

To preprosto ni res. O njenem predlogu se je v skupščini vnela živahna razprava, slišali smo celo poslanca liberalne stranke, ki je tej ideji nasprotoval, z utemeljitvijo, ki bi jo lahko malce prosto povzeli, da je v bistvu več kot dovolj, da imamo ženske možnost roditi bodoče poslance; pa poslanca zelenih, ki je milostno pristal na to, da bi kazalo z zakoni predpisati, da mora v skupščino priti vsaj 20 % poslank, pa ugovor g. Smoleta, da je to kaj skromna ponudba spričo dejstva, da je dobra stara SZDL svojčask terjala 40 odstotno udeležbo žensk v skupščini... Idejo, ki jo je predsednica komisije za žensko politiko zelo dobro utemeljila, pa sem izrecno podprla tudi sama. Moji argumenti pa so bili naslednji:

1. Več kot polovica državljank Slovenije smo DRŽAVLJANKE. V današnji slovenski skupščini nas je komaj 11 % – evropski parlament v državah z najvišjo stopnjo demokracije jih premorejo od 20 % (Islandija) do skoraj 40 % (Švedska). Spodbude demokraciji – in enakopravna politična zastopnost obeh spolov v parlamentu je gotovo bistveni sestavni del vsake resne demokracije – so torej krvavo potrebne.

2. Prepričana sem, da je v interesu vseh državljank in državljanov, da se poveča sorazmerna zastopnost žensk v slovenskem parlamentu. Dokaze nam dajejo na voljo izkušnje v prvem slovenskem večstrankarskem parlamentu: malo nas je bilo, vendar smo se poslanke izkazale z načinom dela, ki za večino poslancev v tem parlamentu ni bil značilen: Uspele smo doseči NADSTRANKARSKO soglasje ob mnogih

KONKRETNIH VPRAŠANJIH, KI SO BISTVENEGA POMENA ZA VSAKDANJE ŽIVLJENJE LJUDI, in za tako odločanje tudi pridobiti celoten parlament. Naj vas spomnim na tako pomembne odločitve, kot so bile tiste o svobodi ženske, da odloča o rojstvu svojega otroka, o socialni, štipendijski, pokojninski zakonodaji, o univerzalnem otroškem dodatku, o pravičnih porodinah, o reševanju slovenskih državljanov, vojakov nekdanje JLA, o pomirjanju militarističnih strasti ob brionskem premirju v lanski vojni...

3. V parlamentu smo poslanke praviloma nastopale jedrnat, in govorile le o stvareh, na katere se STROKOVNO SPOZNAJO.

4. Nikoli si nismo privoščile pokroviteljskega odnosa do moškega pola parlamenta, dostojanstveno in s humorjem smo premagovale spontano »moškosrčnost« velikega dela slovenske skupščine.

Dokazale smo torej, da ni iz trte izvito spoznanje vseh zrelih evropskih demokracij, da je politično odločanje brez enakopravne udeležbe žensk KVALITATIVNO SLABŠE, družbeno invalidno. Zato podpiram predlog komisije za žensko politiko, da je treba tudi s finančnimi spodbudami prepričevati vse stranke, da v svoje programe vpišejo cilj enakopravne zastopnosti (%) žensk na vseh svojih kandidatnih listah. V SDP npr. smo ženske dosegle, da je ta odstotek postavljen na 30 %; še več, zavzemam se za finančno stimulacijo strank glede na ŠTEVILO IZVOLJENIH, ne zgolj kandidiranih žensk. Razlog za tako moje stališče je preprosto: stranke slovenske levice in centra se je posrečilo narediti iz vprašanja enakopravnosti žensk v političnem odločanju PRESTIŽNO, PREDVOLILNO VPRAŠANJE, zato ne bo možen uspešen predvolilni nastop nobene stranke, ki bi na svoje kandidatne liste ne uvrščala tudi pomembnega števila kandidat. Toda iz izkušenj prejšnjih volitev ženske vemo, da bodo stranke kandidatkam praviloma dodelile volilna okrožja, v katerih je njihov vpliv skromen in enako skromne bodo tudi njihove dejanske možnosti za izvolitev. O tem, kako resno misli kaka stranka s politično enakopravnostjo žensk, bo mogoče presojati po tem, koliko jih bo na prvih mestih morebitnih nacionalnih strankarskih list in koliko jih bo neposredno izvoljenih – torej kandidiranih v okrožjih z najvišjo odzivnostjo volilcev na programske ponudbe posamezne stranke.

Naj končam z majhno zlobnostjo: v parlamentu so nam rekli, da smo ženske krive, da v parlamentu ni več poslank, ker da bojdja ženske ne volijo žensk. Sprašujem vas, kako to, da se vsem zdi normalno, da ženske volijo moške, in nikomur NENAVADNO, da moški ne volite žensk? Moški prezgodaj umirajte. Zdravniki vedo zakaj: preveč stresov, zaradi prevelikih delovnih obremenitev in velikih odgovornosti, ki so na vaših ramah. Preveč cigaret, pijače in nezdrave hrane – kar je slaba tolažba za prenaporno življenje. Premalo časa zase, za partnerico, za otroke, za zdravo gibanje, za ljubezen in lepoto življenja, kar je nenehen vir nelagodja in občutkov nezadovoljstva, celo neuspešnosti, v tistem, kar je za človeško življenje najbolj bistveno. V stari feministični paroli »Odstopite nam pol oblasti in me vam bomo odstopile pol svojih obveznosti do otroke in gospodinjstvo« ni toliko skrita ženska želja po oblasti, ampak prijazna opozorila k temu, da bi enakopravno odločali, si delili bremena in odgovornosti in skupaj živeli bolj kvalitetno.

Sonja Lokar

Svobodni Sindikati Slovenije

Slovenkam in Slovencem je treba omogočiti, da se dokažejo kot sposobni menedžerji. Tako pravi Brane Mišič, funkcionar Svobodnih sindikatov. Najbrž bi tako stališče lahko pripisali celotnemu vodstvu omenjenega sindikata, kar je samo točka več za Mišiča in sindikat.

Gre namreč za to, da Mišič in njegov sindikat prav nič ne verjameta v tiste direktorje, ki so podjetje že zavozili in ga pripekljali v stečaj, ostali pa naj bi še naprej na svojih stolčkih, ker tako misli vlada. Tiste, ki so bili vedno proti rdečim direktorjem, bo seveda kap, ko sedaj naenkrat prav ti sindikati, ki so jih in jih še vedno imajo za hudo

Brca

rdeče, nergajo proti rdečim direktorjem. Tako kot nergajo tudi proti sedanjí vladi, ki jo tudi nekateri imajo za temno rdečo, še posebej vrli kranjski liberali, ki so jo šli tožit na gosposki Dunaj, pač po stari slovenski navadi, in so se, zopet kot ponavadi, vrnili s poklapanimi ušesi in podvitim repom.

Seveda tale sindikat nima nič proti rdečim direktorjem, kot nima nič proti modrim, zelenim in pisanim. Je pa že zdavnaj do grla sit slabih direktorjev, ki so seveda tudi do grla siti sindikata, saj zanič direktorji in sindikat praviloma ne moreta voziti dobro. In ker tudi vlada slabih direktorjev, ki so pogladi podjetja, ne misli brniti v zadnjo plat, bodo to poskušali narediti slabi direktorji s sindikati, opozarja Mišič. In presneto prav ima, saj se take vrste direktorji najbolj boje nergavih sindikatov.

In medtem ko se Tomšičev sindikat ubada s hlovino in roti sedanjo vlado, naj za božjo voljo prepreči njen izvoz (prejšnji vladi pa je tudi gospod Tomšič strumno »držal štango«, ko je sprejemala zakone, ki so v gozdove prinesli anarhijo in povzročili sečnjo, da človeka srce zaboli), se Mišičev sindikat upira takim zakonskim načrtom vlade, ki bi povzročili neusmiljeno sečnjo med delavci in jih v pričakovanih stečajih pustili praznih žepov. Direktorji bi kajpak ostali, in če bo res tako, potem je tale naša vlada ali padla na glavo ali pa na Slovenskem res ni sposobnih menedžerjev. Nekaj malega bi od tega lahko držalo, če je od vseh podjetij, zrelih za stečaj, polovica zasebnih. Morda pa je bil denar za privatno podjetništvo v nepravih rokah in sedaj mnogi ugotavljajo, da v tržnem gospodarstvu raste več trnja kot rožic. Ker pa ni nujno, da so tisti, ki imajo denar, tudi najpametnejši in najsposobnejši, je moč verjeti, da je v naši deželi tudi kaj takih, ki imajo pamet, ne pa denarja. Tu ima Mišič s svojim sindikatom najbrž prav. Kot tudi, da bi bilo treba tiste, ki nimajo ne denarja, ker so ga pogladi, in ne pameti, po kratkem postopku nagnati.

predvolilna arena

čisto navadno drevo. Gospod Klep pa je iz tega vandalizma naredil celega hudiča in vse skupaj po kratkem postopku obesil za vrat vsem tistim, ki v času vojne, tiste druge svetovne seveda in ne tretje Janševe, niso bili beli ali modri, torej so bili rdeči pod kožo in nad njo.

V tisti vojni, ki ni bila Janševa in Kacinova, so svinjarije delali samo rdeči, se da sklepati iz tistega, kar misli gospod Klep. In kdor danes ne pljuva po rdečih, si ne zasluži zaupanja, pravi tudi gospod Klep, ki je zadolžen za lipo sprave na

Te dni se je znova nekdo lotil tiste znamenite lipe na Žalah, ki se ji reče sprava. Vsak razumen človek bo to kajpak obsodil, saj z nožem nad lipo ni lepo, pa četudi bi šlo za

Sprava

Žalah. Se huje, taki nepljuvalci so sposobni narediti še kaj več, tudi tako tragedijo, ki se je spomnimo iz časov Nejanševe in Nekacinove vojne, trdi gospod Stanislav Klep.

Kako gospod Klep spravi skupaj svoje spravaštvo z lipo sprave v roki in svoj poziv, da je vse tiste, ki ne zmerjajo bivših rdečih hostarjev, treba narediti za drugorazredne državljane, bo seveda za vse večne čase ostalo uganka. Gospod Klep si pač spravo predstavlja

na svoj način, očitno namreč tako, da bodo vsi, ki ne mislijo kot on, morali plesati pod njegovo in njegovih taktirko.

Gospod Klep torej skrbi za lipo sprave, obenem pa nerovno brska po časih iz omenjene vojne, kar lepo pove, da je njegova sprava navaden larifari in samo recept za rehabilitiranje tistih, ki so se v vojni, ki ni bila ne Janševa in ne Kacinova, znašli na Hitlerjevi strani in jih tega danes ni nič sram, pač pa naj bo sram tiste, tako gospod Klep, ki nočejo pljuvati po tistih, ki pač niso hoteli biti s Hitlerjem pod roko.

Gospodu Klepu kajpak niti na misel ne pride, da delavci brez kruha in zaposlitve od njegove sprave in zgodovinskega praskanja ne bodo imeli niti drobtine več; kajpak ne pomisli, da vsaj polovici ljudi v tej državi morebiti kreganje med belimi, modrimi in rdečimi v tistih Nejanševih in Nekacinovih časih, preprosto »dol visi«, spravaštvo današnjih dni pa jim gre na živce, ker pač morajo razmišljati, kaj bodo jutri poleg krompirja dali na mizo. In pri vsem tem jim je morebiti prekleto malo mar, kdo je na oblasti in kdo ne in kdo je koga pred toliko in toliko desetletji pobijal, ker jim pač lakota danes in tukaj kruli po želodcu. Seveda naj se spravlja med seboj, kdor se hoče, če mu bo potem obzorje lepše. Tudi gospod Klep naj se spravlja na svoj način, če tako želi, vendar naj s tem ne posiljuje vsega ljudstva, ki prižiga sveče zato, ker nima denarja za elektriko.

Boža Gloda

BAVBAV SAMOUPRAVE

Naj bo mačka rdeča ali črna, glavno je... To menda velja za Kitajce, pri nas pa je Peterletova vlada zakon o soodločanju delavcev pripravljala po polžje v strahu pred Bog vedi čem. Behavo se je izmotavala, da tudi lastninska zakonodaja ne pride v skupščinske klopi. Brez te naj bi se ne vedelo, kdo je lastnik in potemtakem tudi tega ne, kdo sme biti pokoren najemni delavec, kaj je pravica prvega in sveta dolžnost drugega. Tudi Drnovškova vlada počasi prireja ta očitno vroč kostanj, čeprav bi delavci takšno zakonodajo tem bolj potrebovali, čim manj je zakonskega reda drugje.

Povsem brez opravičila pa je obotavljanje pri pripravi zakonodaje o lokalni samoupravi. V novi ustavi je kar nekaj členov (od 138 do 145), ki nudijo pravno podlago za sprejem zakonodaje s tega področja, pa se skupščini prav tako ne mudi. Zakaj ne? Je pojem »samouprava« prehudo strašilo? O tem je temeljito razpravljalo predsedstvo ljubljanske organizacije Delavske stranke Slovenije, še zlasti zato, ker Ljubljana že mesece doživlja vrsto samovoljnih potez mestnih oblasti, ki so pripeljale do nesklajevanja, celo zastoja dela mestne skupščine. Tako Ljubljana še vedno nima programa razvoja; še več – celo letošnjega proračuna mestna skupščina ni sprejela. Predsedstvo ljubljanske organizacije DSS je zato mestno vlado že nekajkrat pozvalo, naj se ne obremenjuje s strankarskimi razprtijami, temveč se končno začne ukvarjati z gospodarstvom – vendar brez učinka. Je za takšne razmere v Ljubljani res kriva »rdeča« opozicija?

Ob teh in drugih dejstvih, ki razkrivajo anarhijo pri materialnopravnem urejanju splošnih družbenih zadev ne le v Ljubljani, temveč tudi v drugih krajih Slovenije, je predsedstvo ljubljanske organizacije DSS prišlo do nekaj skupnih ugotovitev, ob njih pa predlagalo, kaj storiti; če res

želimo v javno življenje naših mest in krajev vpeljati več reda (uvpeljaviti načela pravne države in civilne družbe). Tako veljavni zakoni – zlasti še na finančnem in davčnem področju – občinam postopno odvzemajo pristojnosti na vitalnih področjih njihovega delovanja. Ta proces je nujno treba zaustaviti – s sprejetjem zakona o lokalni samoupravi, ki naj razmeji lokalne pristojnosti od državnih. Poleg zakona o lokalni samoupravi bi morala republiška skupščina čimprej sprejeti tudi zakon o območjih in imenih občin, hkrati pa natančno določiti kriterije za oblikovanje mestnih občin ter še za členitev mestne občine na t.i. četrti in krajevne skupnosti oz. soseske. Sedanje občine imajo okrog 3.000 pristojnosti, večina jih je državnih, nihče točno ne vé, katere so lokalne. Poznavalci lokalne samouprave v drugih državah svetujejo, naj bi imele nove lokalne skupnosti izvirne pristojnosti predvsem na področju stanovanjskega gospodarstva, kulture, osnovnega zdravstvenega varstva, pri urejanju cest ter razvoju gospodarstva za neposredne potrebe mest in krajev. Mestna občina pa naj bi poleg teh imela še pristojnosti na področju planiranja razvoja mesta, prometa, in na tistih področjih, ki so življenjskega pomena za mesto kot celoto. Po predvidevanjih sestavljalcev zakonodaje o lokalni samoupravi naj bi prihodnja občina v Republiki Sloveniji (za)živela kot podjetnik, ki naj upravlja premoženje vseh vrst. Zato pa bi morala imeti najmanj en izvirni dohodek (ali davek od premoženja, zasebnega kapitala, obveznic itd.) in še dodatna sredstva države – če bi drugače ne mogla živeti.

Predsedstvo ljubljanske DSS priporoča sprejem takšne zakonodaje o lokalni samoupravi v Ljubljani, ki bo čimbolj okrnila moč države pri urejanju vseh vprašanj, ki jih je možno bolje reševati s sodelovanjem krajanov. In še: pri razvijanju samouprave ne čakati na sprejem zakonov! Že zdaj je možno pripravljati volilni sistem, oblikovati predstavniške organe mesta, določevati sestavo in naloge izvršnih mestnih organov, razmerja mesta Ljubljane in občin v okvirih bodoče pokrajine in razmišljati o virih financiranja na novo organiziranega mesta in okolice.

Prav tako bi že zdaj lahko začeli preučevati podlago za opredelitev razmerij med mestom in državnimi organi in uresničevanju prenesenih upravnih nalog državne uprave (prek mestnih in pokrajinskih organov) na nižje oblike oblasti.

In še dodatno vprašanje: Doslejšnji trmasti neposluh ljubljanske mestne vlade za pobude njenih volilcev je Ljubljani povzročil že veliko gospodarske škode. Nezaposlenim delavcem in tistim, ki jih je strah pred izgubo dela, je vseeno, kdo je na vladi – ali rdeči ali črni – da jim je le voljna prisluhniti, jim najti delo, pomagati iz socialne stiske, revščine. Sedanja vlada mesta Ljubljana pa tega ne zna ali pa noče početi. Zakaj ne?

Damjan Križnik

KAJ JIM BO PRINESEL MIKLAVŽ?

Rezultati številnih javnomnenjskih raziskav kažejo, da je pred bližajočimi se volitvami na Slovenskem še vedno velik odstotek polnoletnih državljanov, ki se še niso odločili, komu bodo na Miklavževu podarili svoj glas. In prav nanje računa množica majhnih strank, med njimi še zlasti Gibanje za občo demokracijo, Slovenska obrtno podjetniška stranka in Stranka krščanskih socialistov, ki po besedah neodvisnega poslanca Andreja Magajna že izpolnjujejo vse pogoje za kandidiranje, imajo pa to veliko pomanjkljivost, da so v javnosti domala neznane.

To pomanjkljivost je na tiskovni konferenci teh treh izvenparlamentarnih strank prvi skušal omiliti Franc Lovšin, predsednik Gibanja za občo demokracijo (GOB) s sedežem v Ribnici, ki je najprej poudaril, da se GOB bori za takšno obliko vladavine ljudstva, v kateri bi odločali ljudje kot posamezniki. »Po prvih svobodnih volitvah pa se je izkazalo, da naše parlamentarne stranke pojmujejo demokracijo tako, kot jo je v antiki pojmovala grška aristokracija in kakršno je v novejši zgodovini prevzel Zahod,« je nadaljeval. »Zahodna demokracija je torej demokracija strank in njihovih veljakov, ne pa ljudi. Takšno miselnost bo težko premagati, tega se zavedamo, vendar bomo poskusili, ker smo prepričani, da se dá vladati tudi brez strank.« Lovšin je še dodal, da so se po sili razmer (zakon!) morali preoblikovati v stranko, če hočejo sodelovati »v igri«, da pa bodo oblast vrnili ljudstvu, ko se bodo do nje dokopali...

Prvak Slovenske obrtno podjetniške stranke (SOBS) Bogo Rogina je najprej pojasnil, da je njegova stranka pravzaprav polparlamentarna, saj je poslanec v zboru združenega dela, da pa bi bila prav lahko parlamentarna, če

se tistega 1990. leta ne bi tako na hitro odločili, da gredo na volitve. »Kandidirali smo le v polovici volilnih okrožij in na koncu nam je manjkal en sam odstotek, da bi prišli v parlament kot stranka,« je še podkrepil svoje prepričanje. Na letošnjih volitvah si bodo prizadevali za naklonjenost volivcev predvsem z raz-

vojno-socialnimi poantami iz svojega programa. Torej s takim razvojem obrti, ki bo v ekološko neoporečnih obratovnicah zagotavljal delo tudi številnim doslej brezposelnim ljudem in pri njih spodbujal inovatorsko žilico in raziskovalni duh. Vse to seveda za boljši standard naših ljudi, kar je pravzaprav bistvo njihovega programa. Rogina je na koncu svojega nastopa energično zavrnil vsako povezovanje s kranjsko Liberalno stranko, o čemer se je začelo šušljati po ustanovitvi še ene stranke, ki neupravičeno nosi takšno ime kot njegova.

Od vseh izvenparlamentar-

nih strank, ki so se predstavile na omenjeni tiskovni konferenci, vsaj starejši generaciji še najbolj znano zveni ime Stranke krščanskih socialistov (SKS), ki zdaj nadaljuje delo in etiko Janeza Evangelista Kreka izpred prve svetovne vojne. »Idejna osnova naše stranke je personalistična filozofija, torej razumevanje človeka kot najvišje vrednote,« je pojasnil njen lider Matija Kovačič. Podobno kot GOD so se tudi krščanski socialisti sprva organizirali kot gibanje, ker so menili, da bodo socialni programi v življenju političnih strank bolj prisotni. Ker pa niso, so se odločili za stranko. V zadnjem

času so se veliko pogovarjali o povezovanju predvsem s tistimi strankami, ki imajo v svojih programih širše socialne dimenzije, vendar je niso našli. Zato so se povezali z delavsko socialno stranko Naprej iz Idrije, ki tudi temelji na Kerkovi tradiciji in je že zato še najbolj po njihovi meri. V programu gospodarskega razvoja so se opredelili za socialno tržno gospodarstvo zahodnoevropskega, nikakor pa ne ameriškega tipa, v katerem bosta delo in kapital enakovredni kategoriji. Pri tem so za tak način lastninjenja, ki bo družbeno premoženje ohranil v slovenskih rokah. »Skratka, smo za tako zdravo konkurenčno gospodarstvo, ki bo narodu omogočalo politično suverenost,« je Kovačič v kratkih besedah orisal gospodarske smernice krščanskih socialistov. »Kar se tiče pa sklopa socialnih vprašanj, smo proti temu, da bi skrb za socialno ogroženi sloj prebivalstva prepustili dobrodelnim organizacijam. Za to je poklicana država.« S tem v zvezi se je novinarjem seveda zastavilo vprašanje, kako krščanski socialisti gledajo na odnos med državo in Cerkvijo. »Smo za prevlado laičnega modela, ker sodimo, da ni dobro, če se Cerkev preveč angažira v konkretni politiki,« se je glasil odgovor. Tako torej na kratko GOS, SOPS in SKS, ki bodo »v interesu pluralizma« (Magajna) sodelovale na decembrskih volitvah. Kaj jim bo prinesel Miklavž?

Pred prvim propagandnim »boomom« velikih strank so trenutek tišine izkoristili (z leve proti desni): Matija Kovačič (Stranka krščanskih socialistov), Andrej Magajna (koordinator izvenparlamentarnih strank), Franc Lovšin (Gibanje za občo demokracijo) in Bogo Rogina (Slovenska obrtno podjetniška stranka). (Slika: Sašo Bernardi)

Vinko Blatnik

GOSPA EVROPA!

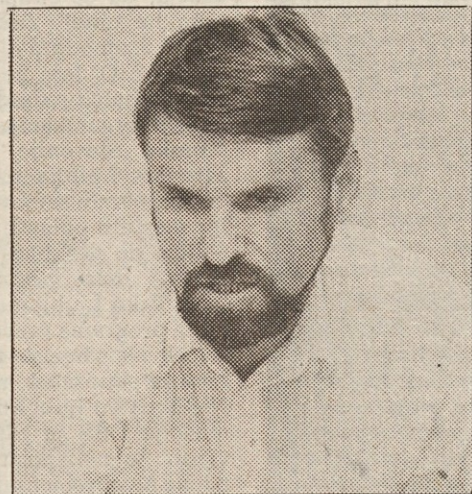
Spoštovana gospa Evropa, varuhinja demokracije, pravne in socialne države, civilne družbe, človekovih svoboščin in pravic, razsodnica dobrega in slabega, mati ali mačeha – kakor za koga. Upam, da se zavedaš, da je ujetega delavca tožba pri nas nekoliko drugačna, kot ti to pripovedujejo ob svojih nastopih na mednarodni sceni naši premeteni strankarski prvaki, politiki in diplomati, ko ti poročajo o dosežkih naše mlade demokracije, o pridobitvah na področju človekovih pravic in svoboščin, o socialno pravični državi ter o vseh drugih pridobitvah sodobne družbe, ki so gotovo poglone korenine tudi pri nas. Splošno znanje tega »ne pije vode«, saj so ponekod korenine že prej pognale cvetove, pa so pozebe s te ali one strani opravile svoj naročen posel ter terjale svoj davek.

Storjena bi bila namreč velika krivica tem spretnim zidarjem demokratičnih tokov in preveč bi šlo na roko minerjem demokracije po njihovi meri, če bi zanimali temelje teh demokratičnih pridobitev, svoboščin in pravic tudi pri nas.

»Vodo pa pijejo« senčne strani na sončni strani naše demokracije in socialno pravične države. Te sence so izgubljene oziroma pridobljene delavske pravice. O teh pravicah dela in znanja bi morali biti v zadregi naši premeteni politiki in diplomati, ko pred teboj slikajo podobo o teh svetlinah pri nas, gospa Evropa.

Vem, da te pravice niso visoko doneče in ne gredo rade v ušesa, zato se nanje preveč rado pozablja. Očitno so preveč vsakdanje in same po sebi umevne. V pravih demokratičnih družbah tudi ne štrlijo ven, zato so pač manj opazne.

Pri nas pa je drugače, gospa Evropa. Gre za naslednje sence demokracije in gotovo bi te zanimalo, kakšna bi bila izpoved delavstva o naslednjih pravicah: dostojni plači – pravičnem plačilu, pravni in socialni varnosti zaposlenih in brezposelnih, soodločanju delavstva, socialnem partnerstvu, spoštovanju kolektivnih pogodb, delovnopравни in socialni zakonodaji, varnem delovnem mestu... O vsem tem na enem mestu sploh ni možno pisati, saj bi bilo preveč. Ker če bi na primer začel samo s plačo delavca, bi bila to resnično dolga zgodba: od tega, da delavec prejme plačo prepozno – tudi po mesec in več dni, da jo ponekod dobi del v bonih in del v naturi, da o višini plače in o zajamčeni plači ne govorim... In če predčasno končam s prehrano med delom, prevozom na delo, zaščiti in varno-

Rajko Lesjak

sti delovnega mesta in regresu za letni dopust kot čisti socialni kategoriji, je zgodba že do tod klavrna.

Delovnopravna zakonodaja nič kaj ne diši po evropski, bi lahko bilo nadaljevanje te zgodbe. Konec pa morda, da nekdo potrebuje socialni pakt zaradi mednarodne javnosti in kot fasado demokracije, drugi pa zato, da bi se z njim (paktom) srečali socialni partnerji in odločili o ključnih problemih razvoja, ob hkratnih zagotovilih za socialno varnost zaposlenih. Res je, da smo v Deklaraciji ob neodvisnosti kar tekmovali, kdo bo zapisal več lepih besed, katerih uresničenje že dalj časa obljublamo (da ne zapišem še kaj več), še več pa bodo obljubljali v času cenene volilne demagogije. Na drugi strani pa premeteni strankarski prvaki in drugi oblastniki ne zmorejo sesti skupaj za mizo pod lipo, strniti glave in pamet ter pred volilce oziroma delavce priti z vizijo in filozofijo razvoja države Slovenije, tako da bi se volilci, še posebno delavci, lažje odločali na volitvah, komu prisoditi glas za vizijo po delavčevi meri.

Zato naj vas, gospa Evropa, ne presejete, če vas bodo nekega dne ti premeteni politiki povprašali, katere panoge naj razvijamo v naši mladi državi. Vi pa jim ne očitajte, zakaj je toliko našega kapitala (deviz) v tujih bankah oziroma na tujih računih. Lahko pa jim – ker so se v tem že doslej izkazali, svetujete, naj pri nas še naprej razvijamo predvsem to panogo.

Nikar se tudi ne čudite, če se naši politiki v tujini obkladajo in polivajo z gnojnicami: pokazali so se takšne, kakršni so doma. Premalo je, če si srce želi v Evropo, storiti je treba nekaj še z glavo in lepim vedenjem.

Skratka: brez muje se tudi Evropa ne obuje, sicer pa, gospa Evropa, tudi vi ste z vsemi sortami žavb namazani.

Rajko Lesjak

VEDNO VEČ DELAVCEV PRIHAJA PO POMOČ

Stiska sili ljudi, da trkajo na vrata sindikata, saj je solidarnostna pomoč nekaterim edino upanje in možnost, da si vsaj za trenutek rešijo stisko, v kateri so se znašli, da lahko kupijo otroku kruh in mleko ali pa najnujnejše za borno preživetje, čakajoč na borno plačo prejšnjega ali predprejšnjega meseca.

Od 7. januarja do vključno 8. septembra letos je bila finančna pomoč dodeljena 451 članom sindikata v skupnem znesku 2.353.000 tolarjev, kar je 85 odstotkov poprečnega enomesečnega priliva članarine, ki po pravilniku o financiranju in finančno materialnem poslovanju v ZSSS pripada območni organizaciji Ljubljana.

Dodeljene finančne pomoči po dejavnostih, število članov in skupna vsota:

Dejavnost	Št. delavcev	Skupni znesek
družbeni in državni organi	7	60.000,00 SIT
finančne organizacije	5	40.000,00 SIT
gostinstvo in turizem	8	58.000,00 SIT
gradbeništvo	121	528.500,00 SIT
gozdarstvo	1	10.000,00 SIT
kemična, gumarska in nekovinska industrija	2	9.000,00 SIT
kmetijstvo in živilsko predelovalna industrija	6	23.000,00 SIT
kovinska in elektro industrija	131	658.000,00 SIT
komunalno in stanovanjsko gospodarstvo	21	103.000,00 SIT
kultura	1	10.000,00 SIT
obrt	6	38.500,00 SIT
tekstilna in usnjar.		
predelovalna industrija	37	237.500,00 SIT
trgovina	44	219.500,00 SIT
vzgoja, izobraževanje in znanost	1	3.000,00 SIT
upokojenci	3	24.000,00 SIT
nezaposleni (stečajni)	57	331.000,00 SIT

Naj k tej suhoparni preglednici podatkov podamo primerjavo z letom 1991. Do 11. 10. 1991 je prispelo 100 prošelj in 100 prosilcem je bilo dodeljeno 384.880 tolarjev pomoči.

V letu 1991 je bila dodeljena finančna pomoč 188 članom sindikata v višini 683.500 tolarjev.

Statistik bo torej ugotovil, da je bila poprečna višina dodeljene pomoči na prosilca do 11. 10. 1991 3.884.80 tolarjev.

– da je bila poprečna višina dodeljene pomoči v letu 1991 3.635,80 tolarjev,

– da je poprečna višina dodeljene pomoči do 8. 9. 1992 5.217,30 tolarjev in igra številke je neskončna. Pa vendar!

Ne gre za statistične podatke ali igro številke, gre za ljudi – za delavce – za člane Svobodnih sindikatov Slovenije, ti pa niso in ne smejo biti samo številke v igri statistikov, ampak v prvi vrsti skrb države Slovenije, da zagotovi delavcu te države za pošteno delo pošteno plačilo, da jim ne bo potrebno živeti v bedi in obupu in trkati na vrata solidarnosti ne države, ne sindikata za pomoč, da bi lahko preživeli v revščini. Do kdaj, kako in koliko časa še...?

PROTI DRŽAVNEMU SVETU PO MERI STRANK

Volitve v državni svet so razpisane za četrtek, 10. decembra, torej 4 dni po volitvah v državni zbor. Ustava R Slovenije poverja pristojnosti parlamenta pravzaprav le državnemu zboru, v katerem bo 90 poslancev. Zakon o volitvah v ta zbor objektivno daje prednost političnim strankam, zlasti večjim, in ne verjamemo, da bo izvoljen kdorkoli iz vrst neodvisnih.

Državni svet je po ustavi in zakonu organ parlamentarnega nadzora nad državnim zborom. Če smo ustavne razprave prav razumeli, je smisel tega organa v nestranskosti

sestavi, saj bi sicer stranke nadzirale same sebe. Na žalost pa so sedanje parlamentarne stranke v prehodne določbe zakona o državnem svetu, ki veljajo le za te volitve, so glasno zapisale pravico, da tudi one predlagajo kandidate za člane državnega sveta – zastopnike nosilcev lokalnih interesov. To pomeni, da so se stranke zavedle pomembnosti sveta, kljub temu, da na prvi pogled nima besede ne pri zakonih in ne pri drugih odločitvah. Državni svet lahko npr. zahteva ponovno obravnavo zakonov, ki jih je državni zbor že sprejel. Če je v prvi fazi

zakon sprejet z navadno večino glasov prisotnih, za doščja, da zanj glasuje 24 poslancev. Če pa državni svet zahteva ponovno glasovanje, mora za zakon glasovati najmanj 46. oz. več kot polovica vseh poslancev državnega zbora.

Osrednje parlamentarne stranke so že najavile odkrit boj za 22 od 40 mest, kolikor jih v državnem svetu pripada nosilcem lokalnih interesov. Če bodo stranke tu imele glavno besedo, bo več kot polovica sveta sestavljena na strankarski podlagi.

Stranke nimajo zakonskih možnosti za kandidiranje 18 predstavnikov delodajalcev, delojemalcev, kmetov, obrtnikov, samostojnih poklicev in družbenih dejavnosti. Kljub temu pa lahko pričakujemo, da bodo tukaj iskale možnosti za izvolitev svojih članov ali vsaj pristašev. Zakon namreč ne govori o nezdružljivosti članstva v državnem svetu s pripadnostjo strankam. Javnost pa pozna čvrsto povezanost nekaterih strank z nosilci nekaterih poklicnih interesov. Če bodo stranke z vsemi svojimi namerami uspele, bo državni svet pravzaprav pomanjšana kopija državnega zbora in tudi stranke bodo v njem imele približno enako moč. Takšen razplet bo objektivno izničil zamisel o državnem svetu kot organu nadzora, saj bo večina njegovih članov lahko onemogočila manjšino, v kateri bodo nosilci socialnih in drugih interesov, ki nimajo nobenih možnosti za zastopstvo v državnem zboru.

O volitvah štirih članov državnega sveta iz vrst delojemalcev še nismo dobili nobenih javnih obvestil. Zakon daje prednost sindikatom, ki se lahko izkažejo z večjim številom članstva. Na tej podlagi lahko svobodni sindikati računajo najmanj na dve, more-

biti pa celo na štiri mesta v državnem svetu. Igra številke pa se seveda ne izide, ne da bi upoštevali tudi medsebojne odnose med sindikati in težnje po premagovanju sedanje prevleke razdrobljenosti, ki slabi sindikalno gibanje.

Bolj kot boj med različnimi sindikati za ta štiri mesta je smisel in potreben boj s strankami zoper namere, da prevladajo v državnem svetu. Čudno je, da tega ni najavil še noben sindikat. Nerazumljivo je, da bi sindikati po slabih izkušnjah iz volitev leta 1990 sami sebi znova zaprli vrata v parlament in dovolili, da stranke onemogočijo z ustavo predviden nadzor nad njegovim delom.

Franček Kavčič

Za božjo voljo!

Saj ne, da ne bi vedel, kaj je, le bolj na tesno sem z zaznavanjem, kaj ni zanje.

Na primer. Ima me, da bi spregovoril o Titovih slikah po kabinetih in pisarnah, pa ne vem, če ni to morda ob grozečih socialnih stiskah za tiste, ki še kabinetov in pisarn nimajo, kaj šele slik, povsem nezanimivo.

Pomanjkanje »sindikalnega« občutka mi povzroča, da o nepotrebnih stvareh razmišljam, in ker ne znam pisati, če ne razmišljam, pišem neumnosti.

Slo ljudje pri nas (o, če ljudi bi ne bilo pri nas), recimo, ki ne razumejo, zakaj maršali še kar visijo. Pravijo, da jih je treba vendarle že sneti, da saj nicer kar visijo doma, toda v službo da več ne spadajo. Da kažejo na fosilno ideološko zaplankanost, mentalno zavrtost, nostalgčno onaniranje. Da so kabineti in pisarne javni prostori, kjer s takšnimi maliki postavljamo obiskovalce pred vrata. Da bomo s tem v Svobodnih sindikatih težko učinkovito dokazovali svojo nadpolitičnost. Da je to nenazadnje jasno razpozna-

ven znak jugoslovanarstva... in kar je še podobnih nečednosti.

Malikovalci se seveda, v strahu pred neko nevidno in nerazumljivo, za človeško majhnost značilno vseprisotno silo, branijo, češ da to pomeni le pokončno držo. So ljudje pri nas (o, če ljudi bi ne bilo pri nas), ki vidijo v teh svetlinjah le spoštovanje pretekle pravičnosti, blagostanja, bratstva in enotnosti, varnosti, discipline in miru. Znameniti Zagorec iz Podčetrka je to le poosebljal, zato mu pač gresta čast in hvala. Sicer pa da je veroizpoved tako ali tako človekova pravica in stvar osebnih svobode.

Pa si mislim. Kakor nestrpno zabavljaštvo prvih, tako razvojna zavrtost drugih spadata v časopis za slovenske delavce.

In še si mislim. Čemu prvi ne gredo od besed k dejanjem in sodelavcem preprosto ne poberejo Titovih slik?

In zakaj drugi ne zberejo dovolj ideološkega poguma in ne vrnejo na svoja mesta tudi zastav, zvezd in zemljevidov?

Splošne ugovor: za božjo voljo, kaj Titove slike brigajo slovenske delavce! Seveda, brigajo naj se zase.

A ne štekate, da ko se bodo začeli brigati zase, bodo spoznali tudi vzroke svoje nesreče, Titove in vsakršne druge oltarje – pa tiste tudi, ki se skrivajo v njihovem zavetju.

Doro Hvalica

Ponovno odločanje o zakonu

Državni svet lahko v sedmih dneh od sprejetja zakona in še pred njegovo razglasitvijo zahteva, da državni zbor o njem še enkrat odloča. Pri ponovnem odločanju mora za sprejem zakona glasovati večina vseh poslancev, razen če ustava za sprejem obravnavanega zakona predvideva večje število glasov. Ponovna odločitev državnega zbora je dokončna.

(91. člen ustave)

Sestava državnega sveta

Državni svet je zastopstvo nosilcev socialnih, gospodarskih, poklicnih in lokalnih interesov. Državni svet ima 40 članov.

Sestavljajo ga:

- štirje predstavniki delodajalcev;
- štirje predstavniki delojemalcev;
- štirje predstavniki kmetov, obrtnikov in samostojnih poklicev;
- šest predstavnikov negospodarskih dejavnosti;
- dvaindvajset predstavnikov lokalnih interesov.

Organizacijo državnega sveta ureja zakon.

(96. člen ustave)

Pristojnosti državnega sveta

Državni svet lahko:

- predlaga državnemu zboru sprejem zakonov;
- daje državnemu zboru mnenje o vseh zadevah iz njegove pristojnosti;
- zahteva razpis referendumov;
- zahteva preiskavo o zadevah javnega pomena.

Na zahtevo državnega zbora mora državni svet izreči mnenje o posamezni zadevi.

(97. člen ustave)

Volitve predstavnikov delojemalcev

Štiri člane državnega sveta – predstavnike delojemalcev volijo sindikati, zveze oziroma konfederacije sindikatov, organizirane za območje države.

Seznamu izvoljenih predstavnikov v volilno telo priložijo sindikati, zveze oziroma konfederacije sindikatov iz prejšnjega odstavka pravila in podatke o številu članov.

(64. člen zakona o državnem svetu)

PRVA STAVKA, KI JO LAHKO USTAVI SKLAD ZA RAZVOJ

Minister za načrtovanje dr. Davorin Kračun je na sestanku upravnega odbora Gospodarske zbornice predvidel, da bo pogodbe po razpisu sanacije podpisalo približno 100 podjetij. Dodal je še, da so pogoji tako ostri, da gre pravzaprav za podpravljanje teh podjetij. Kovind iz Unca je takšno pogodbo že podpisal, delavci pravijo, da so tovarno s tem skorajda poklonili, in zdaj jih zanima, ali jim bo to omogočilo vsaj minimalne plače.

Zdaj jih namreč nimajo, in ko smo jih obiskali v petek, so zaradi tega stavkali že tretji

dan. Povedali so, da bo tovarna stala do uresničitve stavkovnih zahtev oziroma

vsaj dotlej, dokler se pri njih ne oglasi nekdo iz SKLADA ZA RAZVOJ, ki so mu tudi s podpisom sindikata podarili tovarno.

Zgodba žal ni nič izjemnega. Ko se primotaš mimo stavkovne straže, skozi zakajen stavkovni štab, kjer mečejo karte, in skozi prazne, neme proizvodne prostore, ti

jo stavkovni odbor zdrdra kot iz rokava:

»Križa se vleče že tri leta. Odhod starega direktorja, pod katerim se je še živelo, potem novi, ki so ga 'kolegi' iz vodstva hitro 'zdriblali', pa imenovanje sekretarja za vršilca dolžnosti, ki jo opravlja še zdaj...

Vmes pa novogradnja poslovnih prostorov, ki je požrla ves denar in nam nakopala gromozanska posojila, inflacija, izguba jugotrgov, iskanje tujih, novi premostitveni krediti in vse globlje brezno.

V Jugoslaviji smo prodajali 80 odstotkov proizvodnje in preusmeriti smo se morali predvsem v Italijo in Avstrijo. Menda uspešno, saj smo delali

vsak dan po deset, tudi dvajnajst ur. Dela torej več kot dovolj, le denarja od nikoder.

Gre za 'lon posle' in res nam ni jasno, kam gre iztržek. Tudi ko ga je še nekaj bilo, smo za kolektivno pogodbo zaostajali za tretjino. Res nam dajejo vrednostne papirje, a teh ne moremo mazati na kruh.

Že pred meseci smo zdrknili še globlje, na raven zajamčenih plač, a še teh ne dobimo.

Jasno, da smo znoreli. Odstavili smo prejšnji 'samozvani' sindikat, ustanovili novega in se včlanili v svobodne, v SKEI. Precej nam pomagajo tudi na območnem, najbolj Janez Znidaršič in zdaj Oskar Komac.

Dvakrat smo že stavkali, ker nismo dobili plač, obakrat le po en dan in zaradi obljub smo se vračali na delo. Ker ni bilo nič bolje, smo stavko spet napovedali za 23. september in jo preložili. Direktor nas je prepričal, češ zdaj smo podpisali s Skladom za razvoj in ni šment, da republika ne bo pomagala.

Pomoči od nikoder, plače zamujajo in 30. septembra smo zaklenili vrata, postavili

stavkovne straže in zdaj kanimo vztrajati do konca, do uresničitve zahtev:

- plače stoođstotne po kolektivni pogodbi,

- regres, ki ga še nismo dobili,

- izplačilo dnevnic in kilometrin.

Direktor le miri, obljublja, odlaga in mi preprosto ne verjamemo več, da pri vsem tem garanju, nadurah, izvozu ne ostane niti toliko, da bi otrokom kupili kruh. Ali vodstvo ne zna ali pa nas vodi za nos. Tudi zato terjamo sestanek s predstavniki Sklada.

Tako so se pridušali člani stavkovnega odbora Anton Košir, Pavel Malc in Peter Kakšna. Končno so državni poklonili tovarno, da bi le ohranili delovna mesta, ki naj bi preživljala njih in njihove družine. Pravijo, da jim je direktor celo žugal, kako bodo ob pomoč Sklada, če bodo stavkali. Oni pa hočejo le trdno besedo, da je perspektiva, da se izplača:

»Če nam Sklad reče takšno besedo, gremo takoj nazaj na delo!«

Ciril Brajer

Stavkovni odbor

ZAKON SILI SINDIKATE V ZVEZE IN KONFEDERACIJE

Pet mesecev po razpravi na skupščinskih zborih je ministrstvo za delo končno pripravilo predlog zakona o reprezentativnosti sindikatov, ki bo lahko sprejet še v tem ali prihodnjem mesecu. Že večkrat smo dejali, da vsak zakon s takšnim imenom posega v sindikalne svoboščine in je zato za sindikate nujno zlo. Zakon pa oblast potrebuje očitno zato, da bi iz množice sindikatov, s katerimi se je zdaj prisiljena pogovarjati, izločila vsaj nekatere najmanj pomembne.

Poglavje o pridobivanju lastnosti pravne osebe je spremenjeno tako, da to lastnost sindikati pridobijo zgolj s hrambo statuta na ministrstvu oz. drugem organu, pristojnem za delo. Hrambo statuta lahko zahteva le sindikat. Zakon za hrambo ne postavlja nobenih ovir in pogojev, saj zadošča, da sindikat na ministrstvo dostavi satut in zapisnik o ustanovnem sestanku, kar je pogoj za pridobivanje lastnosti pravne osebe.

V predlogu zakona je novost, ki objektivno omogoča zaščito imen in simbolov sindikalnih organizacij, ki ne nastajajo na novo. Ime in simboli sindikatov, ki zahtevajo hrambo statuta, se morajo bistveno razlikovati od imena in simbolov sindikata, katerega statut je že hranjen. »Starejši« sindikat ima pravico, da s tožbo izpodbija namero drugega sindikata za uporabo njegovega imena in simbolov, ki so zaradi hrambe na ministrstvu zaščiteni pred zlorabo.

Minister za delo bo v tridesetih dneh po uveljavitvi tega zakona izdal navodilo o vodenju evidence sindikalnih statutov. Prav bi bilo, da ministrstvo v tem navodilu najde tudi posebno rešitev za sindikate,

ki lastnost pravne osebe že imajo, saj se ni mogoče strinjati s tezo, da bodo to lastnost pridobile oziroma potrdile šele s hrambo statuta.

Predlog zakona je ublažil kriterije za reprezentativnost sindikalnih zvez in konfederacij, saj namesto 15 zahteva le 10 odstotkov članstva v posameznih panogah, dejavnostih in poklicih. Pogoj za reprezentativnost sindikalnih zvez je tudi ta, da se vanje povezujejo člani iz različnih panog, dejavnosti ali poklicev. Zakon razumemo tako, da naj bi se članstvo povezovalo neposredno v zvezo oz. konfederacijo, ne pa v sindikate dejavnosti in panog, ki tvorijo zvezo ali konfederacijo.

Predlog zakona daje status reprezentativnosti vsakemu sindikatu v panogi, poklicu ali organizaciji, pod pogojem, da je povezan v zvezo ali konfederacijo, ki je reprezentativna na republiški ravni. Takšna zakonska določba pomeni, da se reprezentativnost gradi z vrha navzdol, ne glede na število članstva v posamezni organizaciji. Zakon v predlagani obliki bo nezadovoljnim posameznikom omogočal, da se bodo lahko kadarkoli zatekli k sindikalni konkurenci in

pri njej dobili zaščito celo kot sindikalni zaupniki, ne glede na število članstva. Prav takšno prakso je KNSS v preteklih dveh letih spretno uporabljala. Sklepamo, da predlagatelja takšna praksa sploh ne moti.

Predlog zakona pa zastruje pogoje za reprezentativnost sindikatov, ki se ne povezujejo v zveze ali konfederacije, saj morajo imeti najmanj 15 odstotkov članstva. Ta omejitev velja tudi za sindikate v organizacijah, to je v podjetjih in zavodih, kjer pa je odločanje o reprezentativnosti prepuščeno delodajalcu.

Vse pravice, ki jih zakon daje reprezentativnim sindikatom, sta dozdej uživali zlasti Zveza svobodnih sindikatov in Konfederacija novih sindikatov Slovenije – Neodvisnost. Predlog zakona kaže, da se bo dosedanja praksa nadaljevala, in v Sloveniji bo praktično uveljavljeno načelo o najbolj reprezentativnih sindikatih.

O številu članstva zakon govori le načelno, saj ni nikjer zapisan način preverjanja številk, ki jih dajejo posamezni sindikalni šefi. Le v obrazložitvi zakona je stavek, da se podatki dokazujejo s članskimi izkaznicami, izjavami in podatki o plačani članarini. Če bo ta stavek našel mesto v zakonu, bomo verjeli, da zakonodajalec namerava prenehati z dosedanjjo prakso, ko je ena od sindikalnih konfederacij postala reprezentativna zgolj iz političnih razlogov.

Franček Kavčič

PREDLOG ZAKONA O REPRESENTATIVNOSTI SINDIKATOV

1. člen

Ta zakon določa način pridobitve lastnosti pravne osebe in reprezentativnosti sindikatov.

I.

PRIDOBITEV LASTNOSTI PRAVNE OSEBE

2. člen

Sindikat postane pravna oseba z dnem izdaje odločbe o hrambi statuta oziroma drugega temeljnega akta (v nadaljnjem besedilu: statut).

Statute sindikatov za območje občin ali širših lokalnih skupnosti ter sindikatov v podjetjih, zavodih in drugih organizacijah in pri delodajalcih ter v organih republike, občin oziroma širših lokalnih skupnosti (v nadaljnjem besedilu: organizacije) hranijo upravni organi, pristojni na prvi stopnji za področje dela.

Statute sindikatov za območje republike, za več občin ali širših lokalnih skupnosti, panog, dejavnosti in poklicev hrani ministrstvo, pristojno za delo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo).

3. člen

Hrambo statuta zahteva pooblaščen oseb sindikata. Zahtevi za hrambo morata biti priložena zapisnik z ustanovitvenega sestanka in statut, katerega hramba se zahteva.

Odločbo o hrambi izda minister, pristojen za delo (v nadaljnjem besedilu: minister) oziroma predstojnik upravnega organa iz drugega odstavka prejšnjega člena, najkasneje v osmih dneh po prejemu zahteva.

Izrek odločbe o hrambi se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. Stroške objave plača sindikat.

4. člen

Ime, kratica in znak sindikata se morajo bistveno in nedvoumno razlikovati od imena, kratice in znaka drugega sindikata, ki ima svoj statut že v hrambi.

Sindikat, ki meni, da se ime, kratica in znak drugega sindikata ne razlikuje bistveno in nedvoumno od njegovega imena, kratice in znaka, opredeljenega v statutu, ki ga že ima v hrambi, ima pravico s tožbo spodbijati odločbo o hrambi statuta drugega sindikata.

Rok za vložitev tožbe iz prejšnjega odstavka je 15 dni od objave izreka odločbe o hrambi v Uradnem listu Republike Slovenije.

5. člen

Organi iz drugega in tretjega odstavka 2. člena tega zakona vodijo evidenco statutov, ki jih imajo v hrambi.

Minister predpiše način vodenja evidenc iz prejšnjega odstavka.

II.

PRIDOBITEV REPRESENTATIVNOSTI SINDIKATOV

6. člen

Reprezentativni so tisti sindikati, ki:

- so demokratični in uresničujejo svobodo včlanjevanja v sindikate, njihovega delovanja in uresničevanja članskih pravic in švestosti,
- neprekinjeno delujejo najmanj šest mesecev od pridobitve lastnosti pravne osebe,

- so neodvisni od državnih organov in delodajalcev,

- se financirajo pretežno iz članarine in drugih lastnih virov,

- imajo določeno število članov v skladu z določili tega zakona.

7. člen

Reprezentativni sindikati sklepajo kolektivne pogodbe s splošno veljavnostjo in sodelujejo v organih, ki odločajo o vprašanjih ekonomske in socialne varnosti delavcev ter predlagajo kandidate delavcev, ki sodelujejo pri upravljanju, v skladu s posebnimi predpisi.

8. člen

Ob pogojih iz 6. člena tega zakona se kot reprezentativne določijo zveze ali konfederacije sindikatov za območje republike, v katere so povezujejo člani iz različnih panog, dejavnosti ali poklicev in v katere je včlanjenih najmanj 10 % delavcev iz posamezne panoge, dejavnosti ali poklica.

9. člen

V panogi, dejavnosti, poklicu, občini oziroma širši lokalni skupnosti ali v organizaciji so reprezentativni sindikati, ki so združeni v zvezo ali konfederacijo sindikatov, ki je reprezentativna na območju republike.

V panogi, dejavnosti, poklicu, občini oziroma širši lokalni skupnosti je reprezentativen tudi tisti sindikat, ki ni včlanjen v zvezo ali konfederacijo iz prejšnjega odstavka, če izpolnjuje pogoje iz 6. člena tega zakona in če je vanj včlanjenih najmanj 15 % delavcev posamezne panoge, dejavnosti, poklica, občine oziroma širše lokalne skupnosti.

Pod pogoji iz prejšnjega odstavka je reprezentativen tudi sindikat v organizaciji.

10. člen

Reprezentativni sindikati iz 8. člena in drugega odstavka prejšnjega člena se določijo z odločbo, ki jo, na podlagi dokazil o izpolnjevanju pogojev, določenih s tem zakonom, izda minister.

Za sindikate, reprezentativne na podlagi prvega odstavka prejšnjega člena, se šteje, da imajo odločbo o reprezentativnosti, če je bila odločba izdana zvezi oziroma konfederaciji, v katero so združeni.

Odločitev o reprezentativnosti sindikata iz tretjega odstavka prejšnjega člena sprejme delodajalec.

Za spore v zvezi s odločitvijo iz prejšnjega odstavka je zagotovljeno sodno varstvo v postopku pred sodišči, pristojnimi za spore iz delovnih razmerij.

III.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

11. člen

V 30 dneh po uveljavitvi tega zakona predpiše minister način vodenja evidenc iz drugega odstavka 5. člena tega zakona.

12. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

KUČAN SPREJEL KOVINARJE

Konec prejšnjega tedna se je Milan Kučan, predsednik predsedstva R Slovenije pogovarjal s predstavniki vodstva Sindikata delavcev kovinske in elektroindustrije Slovenije. Člani vodstva so ga informirali o položaju delavcev in o namerah SKEI. Albert Vodovnik je med drugim dejal, da je sprememba v položaju kovinske in elektroindustrije Slovenije v zadnjih dveh letih mogoče primerjati z naravno katastrofo. Predsednik SKEI je predstavil tudi dileme, povezane z radikalizacijo sindikalnih zahtev in pripravi na splošno stavko.

Milan Kučan je delegaciji kovinarjev svetoval, naj razširijo fronto svojega delovanja. SKEI naj se čim bolj poveže v evropske in svetovne sindikalne organizacije. Razvita Evropa, ki je hotela spremembe na vzhodu, ni imela nobenih predstav o posledicah sprememb, in tega, kar se je zgodilo, razen Nemcev ne razume nihče. S posledicami so delno seznanjeni le Ameri-

vodnje ne spremlja temu primerna inflacija. Takšno ravnanje bo lahko uspelo kot sijajen model, ljudje pa bodo prav zaradi tega lačni. Banka Slovenije je po Kučanovem mnenju dala Avstrijski banki v Ljubljani licenco, kakršne nimajo tuje banke v nobeni državi. Zato zdaj druge tuje banke čakajo v vrsti na podobne ugodnosti. Tvegana poteza te banke je tudi naložba

vlada glede vizije razvoja Slovenije ni naredila ničesar, vladi Janeza Drnovška pa zaradi številnih preprirov zanjo zmanjkuje časa.

Sindikalistom je Milan Kučan svetoval tudi pritisk na parlament za evropsko raven zakonodaje, za katero smo se zaobljubili s plebiscitom o osamosvojitvi Slovenije. Če smo odprti v Evropo, smemo odpirati vrata za kapital le

Pri Milanu Kučanu so bili: Albert Vodovnik, Vlado Bizovičar, Vlado Rančigaj, Edo Kavčič in Drago Gajzer

čani, saj njihova pomoč Poljski ni imela nobenega učinka. V vzhodnoevropskih državah se marsikaj poskuša, rezultati pa so slabi, ker v vse projekte vmešujejo ideologijo, zlasti antikomunizem. Po Kučanovem mnenju bi Slovenija morala spoznati negativne izkušnje z Madžarske, Češke in drugih dežel, da jih sama ne bo ponavljala. S sindikalnimi kolegi iz razvite Evrope pa je treba čim več govoriti, saj jih položaj na Vzhodu že skrbi, ker se bojijo posledic v svojih deželah.

V Sloveniji naj SKEI ne pritiska le na vladno, ki je po mogočem dvojček prejšnje, temveč tudi na Banko Slovenije in parlament. Banka Slovenije je odgovorna, ker izvaja profitorsko restriktivno monetarno politiko in ker padanja proiz-

vseh deviznih rezerv le v eno komercialno banko na Bavarskem.

O glavnini sindikalnih zahtev se je po Kučanovem mnenju treba pogovarjati s parlamentom in poslanci. V poštev pride tudi okrogla miza, na kateri bodo stranke pokazale svoj odnos do sindikalnih zahtev in vizijo reševanja krize na gospodarskem področju. Glavni problem je v tem, ker Slovenija nima vizije prihodnjega razvoja. Ker te vizije ni, se ni mogoče odločiti ne o načinu reševanja težav kovinske industrije, ne o zapiranju tovarne glinice in aluminija v Kidričevem. Če držijo napovedi, da se bo Slovenija razvila v trgovsko in turistično deželo, potem v njej ne bo mesta za nobeno industrijo. Kučan meni, da Peterletova

pod pogojem, da je denar povezan z evropskimi standardi socialne zaščite delavcev. Brez takšne zakonodaje bomo pri nas dobili brezpravne mezdne odnose.

Ob koncu pogovora je Kučan svoje goste še enkrat opozoril na predvolilni čas in nevarnost, da bodo stranke kupovale sindikate. Okrogla miza s strankami o razvoju na gospodarskem področju je za svobodne sindikate priložnost, da ugotovijo, katera stranka kaže dejansko naklonjenost delavstvu. SKEI naj se na tej podlagi odloča o podpori strankam in posameznim kandidatom. Če sindikati z volitvami ne bodo dobili svojih predstavnikov v parlamentu, bodo stranke kmalu po volitvah pozabile na vse obljube.

Franček Kavčič

Odprto pismo vladi in parlamentu Republike Slovenije

Svobodni sindikati Koroške smo skupaj s sindikati dejavnosti in ZSSS v preteklih dveh letih večkrat opozarjali na zmeraj številnejša odprta vprašanja na področju zaposlovanja, brezposelnosti in socialne varnosti delavcev ter državljanov, ki se na eni strani poglobljajo zaradi vsesplošne gospodarske krize in so na drugi strani tudi posledica neprimerne ter neučinkovite systemske zakonodaje, ki ureja ta področja, kot tudi izvedbenih predpisov, ki so nujni za funkcioniranje in obvladovanje tega področja v celoti.

Med članstvom je zmeraj več opozoril o kršitvah že tako nedorečene zakonodaje pri zaposlovanju delavcev pri zasebnih delodajalcih (podjetnikih in obrtnikih). Vedno več je primerov, ko zasebni sektor nelojalno konkurira družbenemu, predvsem zaradi izigravanja predpisov, kar jim prinese nižje stroške in manjše dajatve v davkih in prispevkih ter po drugi strani povečuje obremenitve v družbenem sektorju.

Javna tajna je, da obstajajo zasebna podjetja, ki ustvarjajo brez slehernega zaposlenega velik promet, in to velja tudi za področje obrti. Znani so primeri, ko so zasebni delodajalci in delavci, ki pri njih delajo, prijavljeni na zavodu za zaposlovanje, čeprav redno ali celo več delajo, kot je z zakonom dovoljeno. Zasebni delodajalci zaposlujejo na črno celo do 10 delavcev, od mladostnikov do upokojevcov. Urejenih pogodb, sklenjenih med delavci in zasebnimi delodajalci, je malo, povečujejo se zaposlitve za določen čas, čeprav za to niso dani pogoji, veliko je honorarnega dela, ki je mnogokrat v večjem obsegu, kot je dogovorjeno s pogodbo ter dovoljeno z zakonom, in preveč je dela na črno, ki ga opravljajo celo ljudje, ki so bili upokojeni kot invalidi prve kategorije.

Obstajajo primeri špekulacij, ko zasebnik ustanovi podjetje ali obrt z namenom pridobitve nepovratnih sredstev za samozaposlitev, nakar to podjetje likvidirajo, takoj pa ustanovijo novo njihovi družinski člani z istimi nameni. Bivši zasebni delodajalci so prijavljeni na zavodu za zaposlovanje, dejansko pa so na »črno« zaposleni v zasebnem podjetju oz. obrti po sorodstveni ali drugih povezavah. Takih in podobnih primerov je veliko oz. preveč.

V svobodnih sindikatih smo že večkrat poudarili, da smo za čimprejšnje lastninjenje, vendar po vnaprej dogovorjenih in »čim bolj pravičnih kriterijih«. Naš cilj je tudi zdrav in čim hitrejši razvoj privatne iniciative, nikdar pa ne bomo pristajali na izigravanje zakonodaje in kriminal.

Dejstvo je, da ob takem dejanskem stanju zaposleni v družbenem sektorju že ob tako nizkih plačah nosijo še dodatna bremena s plačevanjem davkov in socialnih dajatev, tudi za tiste, ki jih z veliko žlico uživajo, vendar k temu nič ne prispevajo, ampak z goljufijami in prekrški zmanjšujejo obseg prepotrebnih sredstev za socialo, ki jih neupravičeno uporabljajo, kot tudi zmanjšujejo obseg dela ter število delovnih mest in s tem tudi potrebno število delavcev v družbenem sektorju. Dejstvo je, da bi marsikatero družbeno podjetje nedvomno lahko postalo ob neplačevanju davkov in prispevkov zelo uspešno. V takih primerih gre za nepravilno, nemoralno in kriminalno favoriziranje privatne lastnine, gre za bogatenje »iznajdljivih« posameznikov na račun »kraj« državi in družbenih podjetij. Najbolj zaskrbljuje, da se trend teh negativnih pojavov povečuje, »država« pa s tem, ko ne ukrepa, to v bistvu podpira. Ni si mogoče zamisliti, v kakšno družbo in razmere v njej bomo prišli po izvedbi lastninjenja, če bo navedeno ravnanje postalo pravilo in ne izjema, ki je ne bi smelo biti.

Svobodni sindikati smo, kot je že omenjeno, iz drugih pa tudi iz teh razlogov zahtevali čimprejšnji sprejem zakonov: o lastninjenju, o družbah, delovnih razmerjih, soupravljanju, stečajih, obrti itd. Žal ostaja do danes to področje nedodelano in tako zasebni delodajalci z veseljem ribarijo v kalnem, saj jih tudi nihče ne kontrolira. Ob že vsem nastetem je namreč nedorečena kaznovalna zakonodaja, SDK je v spreminjanju in nima več primernih pristojnosti, inšpekcijske službe iz vsem znanih razlogov ne delujejo ali ne morejo ustrezno delovati, davkarija pobira od siromakov, finančne policije nimamo itd. Kljub temu, da se v obstoječih razmerah in v doglednem času ta problem kaže neresljiv, v svobodnih sindikatih Koroške menimo, da ne smemo obupati in moramo poskušati storiti vse za to, da že v tem trenutku poskušamo preprečiti vsaj najhujše deviacije in pridamo svoj delež k celovitemu in sistemskemu reševanju navedenih problemov.

Zato javno protestiramo proti takemu ravnanju in neodzivnosti »države« in zahtevamo ustrezno ukrepanje pristojnih institucij ter odpravo teh navedenih negativnih pojavov s ciljem, da bi čimprej zaživel v demokraciji pravni državni, ki je pogoj za zdrav in hitrejši razvoj tržnega gospodarstva, privatizacije in tudi socialne družbe ter naroda in blaginje državljanov, saj je vse to eno z drugim pogojeno.

Milan Šarman, predsednik
Območne organizacije
svobodnih sindikatov Koroške,
enota Radlje ob Dravi

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE Zaupnike, strokovne službe podjetij in posameznike

● več avtorjev:

KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI

Navodila – Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo. Cena 520,00 SIT

● več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb pravne pomoči. Cena 350,00 SIT

● Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil. Cena 520,00 SIT

● Bogdan Kavčič

DELA VCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«. Cena 350,00 SIT

● ROKOVNIK – PRIROČNIK '93

Koledarski del – Blok za zapiske – Vsebinski–sindikalni del. Cena 700 SIT.

● Gregor Miklič

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem. Cena 520,00 SIT

● Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodišni osebni dohodki – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkretni predlogi – Podcenjeno znanje – Najvišje plače. Cena 400,00 SIT

● Aleksej Cvetko

NOVA UREDITEV POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

Zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji – Spremembe pogojev za upokojevanje – Nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni – Nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti. Cena 500 SIT

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Kako uveljaviti	 izv. ● Rokovnik–priročnik '93
..... izv. ● Moje pravice na	 izv. ● Nova del. zakon.
..... izv. ● Stanov. razmerja	 izv. ● Plačni sistem
..... izv. ● Delavci in uprav.	 izv. ● Nova ureditev...

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

Ulica, poštna št. in kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne: Žig Podpis naročnika

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 317-298

SUCCESS STORY

Profesor dr. Stephane Garelli, ki predava na ugledni poslovni šoli IMD v Lausannu in slovi kot eden največjih strokovnjakov na področju konkurenčnosti držav in podjetij, se je te dni mudil v Sloveniji. Povedal je marsikaj, med drugim tudi tole:

»Po mojem ima Slovenija povsem realne možnosti, da postane success story, uspešna zgodba v Evropi. Za začetek nimate težav, kakršne imajo zaradi velikosti države na Poljskem ali v Rusiji. Nacionalno ekonomijo je pri vas lažje upravljati. Naše študije so pokazale, da država, ki ni izvozno usmerjena, dolgoročno ne more biti uspešna. Vse države, ki slovijo po uspehu (Nemčija, Japonska, Tajvan, Singapur, Tajska, Hon-

kong...), so to dosegle s svojim izvozom. Mnoge države nimajo znanja za uspešen izvoz in mislim, da je zelo pomembna prednost Slovenije, ker že ima stike s podjetji po svetu. Seveda boste potrebovali sodelovanje institucij, kot sta svetovna banka in Mednarodni denarni sklad, toda pravi ključ do uspeha bo konkurenčnost slovenskih podjetij na izvoznih trgih. Pri tem je pomembna tudi kakovost in tu so se zelo obnesli nacionalni programi za kakovost na Japonškem, pa tudi tisti, ki jih pripravljajo v Singapurju, na Tajvanu, v Maleziji itd. Taki programi bi morali biti narejeni v vsaki državi, ki želi postati mednarodno konkurenčna. Druga pomembna stvar je hitrost. Nobena država

si danes ne more privoščiti počasnosti. Države, ki so v marsikaterem oziru zelo dobre, ne pa

Stephane Garelli

A. U.

TUDI ZA 150 Odstotkov višje izvozne cene

Kljub izgubi nekdanjega jugoslovanskega trga se Rogaški vrelci uspešno spopadajo z neprijazno realnostjo. V prvih osmih mesecih je bil izvoz sicer za štiri odstotke manjši v primerjavi z enakim obdobjem lani. Spodbudno pa je, da bo planirani izvoz treh milijonov litrov zagotovo uresničen. Najpomembnejši podatek, ki vliva upanje in zadovoljstvo, je pa, da so Rogaški vrelci dosegli na tujem trgu višji cenovni razred. Avstrijski trg je pristal na 20 odstotkov višje cene, nemški na 50, italijanski trg pa na 150 odstotkov višje cene. Podjetji, ki izvažajo za bagatelo, namreč tudi izvoz ne bo spravil na zeleno vejo.

Rogaški vrelci so v letošnjih prvih osmih mesecih vnovčili nekaj več kot 20 milijonov litrov mineralnih vod in pijač. To po-

meni, da je prodaja na ravni lanskega leta. Seveda pa bi bilo marsikaj drugače, če na Hrvaškem ne bi uvedli uvoznih carin in če kupna moč v tej sosedni državi in tudi v Sloveniji ne bi bila tako majhna; da izgube nekdanjih tržišč niti ne omenjamo.

Zdravilna mineralna voda Donat Mg gre bolj slabo v promet, enako velja tudi za brezalkoholne pijače. Narašča pa povpraševanje po namizni mineralni vodi Tempel. Pri nas in na Hrvaškem. Ker so vezi z nekdanjimi južnimi trgi pretrgane, si Rogaški vrelci prizadevajo dobiti nove kupce. Predvsem na področju vzhodne Nemčije, Beneluksa, Anglije, Francije, Španije, Madžarske in Izraela. Vlaganja v nova tržišča pa so draga in se obrestujejo, če se, šele čez čas.

A. U.

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

Borzno sporočilo številka 38

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na (061) 326-982 ali 322-975; naš telefaks je (061) 317-298; žiro račun 50101-601-92077 – Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15. ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

- Počitniška hišica v Bohinju** – opremljena za 6 oseb, tri spalnice, kopalnica, WC, dnevni prostor, kuhinja, ograjen vrt, garaža. V oktobru cena 40 DEM. Termini najmanj 3 dni.
- Apartmenti na Pokljuki** – veliki apartma za 4 osebe, garsonjera za 2 osebi. V celoti opremljena. Cena od 26 do 35 DEM na dan v tolarški protivrednosti.
- Garsonjera v Kranjski Gori** – v celoti opremljena za 4 osebe, termini po 26. septembru. Cena 28 DEM na dan.

Zdravilišča

- Programi na Koroškem** – eno-, dvo- ali tridnevni programi. Srečanje s Koroško; doživetje treh alpskih skupin, treh dolin, kmečkega življenja in prostrane narave. Pokličite (0602) 42-295.
- Terme Lendava** – izberite srebrni program: sedem ali deset dni, polni penzion, neomejeno plavanje v termalnih bazenih, razgovor z zdravnikom, družabni program. Telefon (069) 75-721.

Morje

- Počitniška stanovanja v Maredi** pri Novigradu: dvosobna stanovanja v počitniškem naselju, v celoti opremljena, trgovina v naselju, možnost bivanja za 5 oseb. Cena 25 DEM. Termini v septembru in oktobru.
- Hotel v Piranu** – dve- in triposteljne sobe, etažne sanitarije. Polpenzion 29 DEM. Poseben vikend program – od petka do nedelje. Cena 58 DEM v tolarški protivrednosti.
- Trisobno stanovanje v Novigradu**. Termini od 20. septembra dalje. Cena 27 DEM na dan.

D. ENODNEVNI IZLET V SLOVENSKEM PRIMORJU

- Križarjenje z barko** – kosilo, ribji piknik, zabavni program. Skupine od 25–40 oseb. Primerno za sindikalne izlete po slovenski obali. Cena 2.200 tolarjev na osebo.

E. POSEBNO OBVESTILO

Sindikalne organizacije in druge lastnike počitniških domov, stanovanj in bungalovov, ki bi bili zainteresirani za skupno holdinško podjetje v republiki Hrvaški, vabimo k sodelovanju. Svojo namero sporočite Atrisu.

F. IŠČEMO POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI

Lastnike počitniških zmogljivosti v Bohinju, Kranjski Gori ali na Rogli vabimo, naj proste termine ponudijo Borzi sindikalnega turizma. Čas novoletnih praznovanj že planiramo.

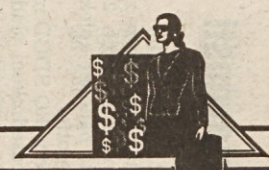
G. POSLOVNA POTOVANJA IN STROKOVNI OBISKI SEJMOV

Organiziramo vam individualno ali skupinsko potovanje kamorkoli v Evropi.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: ob potrditvi rezervacije takoj vplačate 30% celotnega zneska, preostali del mora biti poravnani 12 dni pred pričetkom letovanja. Pri odpovedi, daljši od 30 dni za že rezervirani oddih, zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri odpovedi, krajši od 15 dni, zaračunamo stroške in 20% celotnega zneska. Pri krajših odpovednih rokih zahtevamo plačilo v celoti. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 10%. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. **Prosimo za pravočasno odpoved: najmanj 15 dni pred začetkom potovanja.** Želimo vam prijetno bivanje, kjerkoli ste – Borza sindikalnega turizma.

direktor borze
Metod Zalar

POT DO BOGASTVA

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 **nudi od 1. 10. 1992** naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in pravnim osebam

Nove obrestne mere na revalorizirano osnovo
Revalorizacijska stopnja za oktober 1992 znaša 2,7% mesečno, preračunano na letno raven 37%.

REALNE MESEČNE IN LETNE OBRESTNE MERE ZA TOLAR-SKE DEPOZITE SO:

	MESEČNE	LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	1,62%–1,75%	20,89%–22,73%
– vezava sredstev nad 1 mesec	2,94%–3,12%	41,11%–43,85%
– vezava sredstev nad 2 meseca	3,12%–3,20%	43,85%–45,22%
– vezava sredstev nad 3 mesece	3,20%–3,28%	45,22%–46,59%
– vezava sredstev nad 6 mesecev	3,28%–3,53%	46,59%–50,70%
– vezava sredstev nad 12 mesecev	3,53%–3,60%	50,70%–52,07%

POSEBNA UGODNOST ZA PRIVATNE OSEBE:

Za vezavo sredstev od 31 do 90 dni:	MESEČNE	LETNE
– do 10.000,00 SLT	3,20%	45,22%
– od 10.001,00 SLT do 50.000,00 SLT	3,28%	46,59%
– nad 50.001,00 SLT	3,36%	47,96%

KREDITNA PONUDBA:

– Kratkoročni krediti pravnim osebam:		
z rokom vračila 6 mes.	4,24%	61,66%
– kratkoročni krediti z rokom vračila 12 mes. v višini 300% od vezanih sredstev	3,53%	50,70%
polož se obrestuje z	1,62%	20,89%
– kratkoročni krediti pravnim in drugim osebam	4,29%–5,00%	64,40%–78,10%

Kredite lahko dobijo delavke in delavci, člani tistih sindikatov, ki svoja sredstva varčujejo v Delavski hranilnici.

POHITITE IN VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH. NAŠE GESLO JE KAKOVOST SO LJUDJE! NAŠ ŽIRO RAČUN JE 50101-625-7316
Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881.

KONZUMI

KONZUM d.o.o.

PONUDBA SINDIKATOM PODJETIJ

Na zalogi imamo za sindikalno prodajo večje količine sledečih artiklov z dostavo:	
Sladkor 1/1	70,00 SIT/kg
Olje sončnično PVC 1/1	134,00 SIT/lit
Makaroni ceres, štiri vrste, 1/2 kg	76,00 SIT/kom
Sadni sirupi različnih okusov 1/1	195,00 SIT/lit
Tune fileti v olju 125 g	94,00 SIT/kom
Kis alkoholni arom. kisko 1/1	109,00 SIT/lit
Pralni prašek weiser riese 3/1	599,00 SIT/paket
Pralni prašek lind 3/1	499,00 SIT/vrečka
WC papir 8/1	185,00 SIT/kom
Mehčalec joly 1/1	187,00 SIT/kom
Efekt plus	148,00 SIT/kom
Cevosan	187,00 SIT/kom
Belko	136,00 SIT/kom
WC čistilo	187,00 SIT/kom
Unisan	199,00 SIT/kom
Fosko mehčalec vode	129,00 SIT/kom
Mehčalec maxilan 4/1	430,00 SIT/kom

OZIMNICA Z DOSTAVO

Velika ozimnica, 12 kom, ETA Kamnik	1.550,00 SIT
Mala ozimnica, 6 kom, ETA Kamnik	240,00 SIT
Krompir beli in rdeči	21–22 SIT/kg
Jabolka jonagold, gloster, idared	49,00 SIT/kg
Cebula	44,00 SIT/kg

Še vedno zbiramo interesente za **KURILNO OLJE** na šestmesečni kredit prek delavske hranilnice.

OOS, katerih člani želijo najeti kredit, morajo svoja sredstva iz članarine varčevati pri delavski hranilnici, ker je to edini vir sredstev za kredite delavcem!

Sindikalni poverjeniki lahko zelene količine naročijo pisno na naslov KONZUM d.o.o., Linhartova 13, Ljubljana ali po telefaksu 061-110-338.

Informacije dobite na tel. 061-320-963!

Danes naročeno, jutri pripeljeno, plačano pri prvi plači!

... pokrajinski tednik, ki poroča

DOLENJSKI LIST
Sodoben, vsestranski, zanimiv

- o vsem, kar se zgodi zanimivega na Dolenjskem, Beli krajini, Posavju, na Koroškem in drugod,
- piše preprosto, razumljivo in kratko,
- daje vsem svojim bralcem možnost, da v njem sodelujejo,
- nudi nešteto možnosti za oglaševanje,
- je glede na obseg med vsemi podobnimi časopisi najcenejši

68000 Novo mesto
Glavni trg 24
tel.: 068/23-606
fax: 068/24-898

Z DEŽJA POD KAP – V IMENU TRŽNOSTI

V Zvezi svobodnih sindikatov so zaskrbljeni. Čutijo, da se bo po volitvah gmotni, pravni in socialni položaj delavcev močno poslabšal. Nekaj močno opaznih znamenj kaže na »hudo zimo«. Nova vlada ne bo več pot pritiskom bližajočih se volitev in ji torej ne bo treba tako zelo paziti na javno mnenje. Moratorij na stečaje bo prejel ali slej odpravljen. Stekla je sanacija nekaterih izbranih podjetij s pomočjo države, v katerih je pričakovati precejšnje zmanjšanje števila zaposlenih v »imenu izboljšanja poslovnih rezultatov«. In ne nazadnje: v skupščinskem postopku je predlog zakona o prisilni poravnavi in stečaju, ki poleg drugih slabih rešitev za delavce predvideva tudi, da je možno delovna mesta ukinitati tudi v predstečajnem postopku.

Zato je predsedstvo ZSS na svoji redni ponedeljkovi tiskovni konferenci govorilo samo o možnih posledicah takšnega ravnanja vladajoče politike in našle svoje ugovore zoper najavljeno ravnanje vlade glede moratorija, zamere pri ravnanju državnega sklada za sanacijo podjetij in pripombe k določilom zakona o prisilni poravnavi in stečaju podjetij.

Če bi vlada denimo junija letos ukinila odlok prejšnje vlade o moratoriju na stečaje s strani SDK, bi v stečajni postopek moralo kar 1584 podjetij, ki so takrat zaposlovala 190 tisoč delavcev ali vsakega tretjega zaposlenega v gospodarstvu. Približno polovica teh podjetij je v zasebni lasti. Sindikati svetujejo vladi, naj moratorij odpravlja postopoma, da bi preprečila hudo povečanje socialne bede in brezpravnosti mnogih delavcev.

»Vlada se mora zavedati, da je najpomembnejše podjetja ohraniti, če se le da,« je dejal Dušan Semolič, »in da stečaj ni prioriteta!«

Ker je med podjetji, zreli za stečaj polovica mladih, zasebnih podjetij, ki zaposlujejo sorazmerno malo delavcev, je Gregor Miklič menil, da bi država naredila najmanj škode, če bi moratorij ukinila najprej za ta, zasebna podjetja. Poleg tega je Miklič javnost opozoril še na sicer znano pomanjkanje nadzora nad porabo sredstev za pomoč brezposelnim, ki ju dajeta ministrstvo za delo in zavodi za zaposlovanje, in na namensko uporabo kapitaliziranih nadomestil. Omenil je posledice nizkih nadomestil za brezposelnost, ki jih ni omililo niti nedavno povišanje za 15 odstotkov: vsaj trideset tisoč nezaposlenih se

na črno loteva kakršnega koli dela za kakršno koli plačilo, da bi si malo pomagalo preživeti. In še nečesa ne gre prezreti, je menil Gregor Miklič: sindikat je že pred letom dni predlagal, naj bi davkarja najnižje prejemke, tiste, ki so nižji od zajamčene plače, izpustila pri obdavčevanju dohodnine. Obdavčevanje dohodkov, ki še zdaleč ne pokrijejo najnujnejših življenjskih stroškov, je velika socialna krivica.

Enostranske pogodbe

Kot je znano, je država sklenila pomagati podjetjem, ki so se zaradi različnih vzrokov znašla v brezizhodnem položaju, imajo pa konjunkturne izdelke ali perspektiven trg. Nalogo sta prevzela Agencija za prestrukturiranje podjetij in Sklad za razvoj. Na raz-

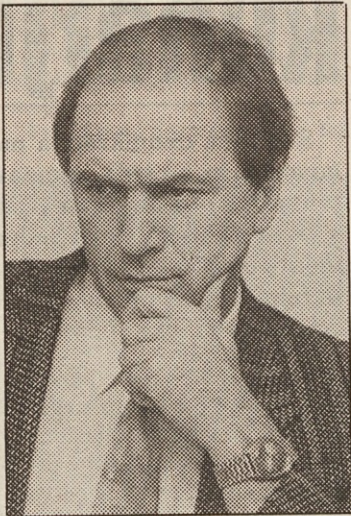

Dobro obiskana novinarska konferenca: problemi zaposlenih niso več le »kisle kumarice«

pis Sklada se je prijavilo 217 podjetij. Kriterijem Sklada je ustrezalo 147 podjetij, Sklad pa je sklenil pogodbe o sanaciji z 99 podjetji, v katerih je skupno 75.000 zaposlenih.

Vsebinska pogodbe, ki so jo morala podpisati podjetja, zelo moti sindikate. Predvsem seže kar vnaprej »ve«, da je v teh podjetjih kakih 25 tisoč zaposlenih odveč, poleg tega pa je Sklad debelo kršil veljavna določila kolektivnih pogodb.

Povzemamo na kratko Gregorja Mikliča: Pogodbe so izrazito enostranske, podjetja niso imela nikakršne možnosti za spremembe, za »pogajanja«. Smela so le prepuštili vse svoje premoženje v last Skladu. Pri vsem tem se sredstva prenašajo v Sklad po knjigovodski vrednosti, ki pa je, kot je splošno znano, od dva- do petkrat podcenjena. Sindikati zamerijo tudi klavzulo, po katerih je dosedanjim vodstvom podjetij, ki so

Dušan Semolič: koliko delavcev bo na cesti po novem letu?

podpisala pogodbe s Skladom, zagotovljeno nadaljnje vodenje teh podjetij. Podjetij torej, ki so jih ta vodstva – če še tako upoštevamo objektivne okoliščine, ne moremo bistveno zmanjšati njihove odgovornosti – pripeljala v nerešljiv položaj.

Pravice delavcev v teh podjetjih pa so, po mnenju sindikata, zelo omejene. Sklad je na primer udeležbo zaposlenih pri lastninjenju takega podjetja omejil na največ 20 %, ne glede na to, kaj bo o tem povedala lastninska zakonodaja. Sklad ne priznava zadolžnic, ki jih je podjetje doslej izdalo delavcem za manj izplačane osebne dohodke. Sodelovanje delavcev v soupravljanju podjetja ni zagotovljeno oziroma sploh ni omenjeno. Tarifnega dela kolektivnih pogodb v teh podjetjih ne upoštevajo in sindikat ima podatke, da v nekaterih podjetjih, ki so prešla pod okrilje Sklada, direktorji izjavljajo, kako se s sindikatom nimajo

kaj pogovarjati, ker sindikat da ni legitimni predstavnik delavcev...

Z dežja pod kap

Največji del konference za novinarje pa so predstavniki predsedstva ZSS porabili za obrazložitve pripomb, ki jih imajo na vsebino bodočega zakona o prisilni poravnavi in stečaju. V šestih točkah so našli, zakaj po njihovem prepričanju bodoči zakon zaposlene postavlja v še slabši položaj kot sedanj.

V predlogu zakona je uveden ameriški način reševanja podjetij pred stečajnim postopkom, takojimenovana finančna reorganizacija, ki se izpelje v okviru prisilne poravnave. Toda ta »institucija« predvideva finančno sanacijo podjetja predvsem na račun odpuščanja delavcev, to pa je mimo določb zakona o delovnih razmerjih in – zanimivo – tudi mimo določil Konvencije MOD, št. 158, o prenehanju delovnega razmerja na pobudo delodajalca, ki jo je Jugoslavija podpisala leta 1984. Takšen predlog praktično pomeni, da se bodo podjetja lahko zakonito reševala iz težav z odpuščanjem delavcev, in zato sindikati predlagajo, da se zmanjševanje števila zaposlenih kot način finančne reorganizacije podjetij črta iz zakona.

Sindikat se zavzema, naj zakon predlagatelje stečajev zaveže, da morajo o svojem predlogu obvestiti organ, ki zastopa delavce in sindikate v podjetju. Enako naj velja tudi za uvedbo postopka prisilne poravnave.

Zaposlene je treba določiti kot upnike v stečajnem postopku – po velikosti svojih zahtev so zaposleni ponavadi že drugi ali tretji upniki, takoj za banko – in jim omogočiti postavitev predstavnika v upniški odbor. Enako smotno bi bilo, da bi v večjih podjetjih predstavnik delavcev sodeloval v upniškem odboru tudi v postopku prisilne poravnave.

Sindikati vztrajajo pri svojem znanem stališču, iz katerih naslovov naj delavci v stečajnem postopku nastopajo kot upniki: za neizplačane dele plač, odpravnine, odškodnine, za dokup delovne dobe za težje zaposljive itd.

Dogaja se, da delavci, ki ostanejo po stečajnem postopku v podjetju, dobijo delo samo na podlagi pogodb o delu. S tem so oropani svojih pravic, menijo sindikati in terjajo, naj zakon tega ne dopusti, ampak uveljavlja določilo, po katerem bi takšni delavci smeli delati le po sklenitvi pogodb za določen čas (z vsemi pravicami, ki iz take pogodbe izvirajo). Tako bi tudi preprečili zaposlovanje na črno, kar v bistvu pogodbeno delo tudi je, saj so dohodki delavcev izjemno nizki, so pa tudi brez vseh drugih pravic, ki izvirajo iz dela. Sindikat meni, da bi prednost pri ohranitvi zaposlitve morali imeti delavci, katerih zaposlitev zakon o delovnih razmerjih posebej varuje in ki izpolnjujejo posebne pogoje za opravljanje dela na delovnih mestih. S tem določilom bi po

prepričanju sindikatov preprečili izigravanje delavcev, kadar med stečajnim postopkom pride do prisilne poravnave.

Delavcem, ki po uvedbi stečajnega postopka sklenejo delovno razmerje v podjetju v stečaju, naj pripadajo pravice skladno z določili kolektivne pogodbe.

Sindikati so podprli zamisel o postavitvi liste stečajnih upravičencev.

»Toda nanjo ne bi smel priti vsakdo!« je pribil Rajko Lesjak. »Direktorji, ki so kdaj zavozili kako podjetje, nikakor. Zavračamo tudi strankarska merila pri postavljanju stečajnih upravičencev, priznavamo samo strokovna. In zavzemamo se, naj stečajni upravitelj pred nastopom tega posla »popiše« svoje premoženje. Da ne bi prihajalo do zlorab položaja.«

Boris Rugelj

MESARSTVO MIHAEL KMETIČ

Trzin, Mengeška 31, 61234 Mengeš

Telefon: 061-713-537
Z. R.: 50120-620-149-05-1305115-3913

ARTIKEL	NAROČILO			Štev. paketov
	PAKET	CENA		
	kg	paketa		
PAKETI IZDELKOV				
I.				
kranjska dom. špilana kobasa	ca. 2 kg	4	2.803,00	_____
šunkarica delikatesna	ca. 1 kg			
hrenovke v ovčjem črevu	ca. 1 kg			
II.				
kranjska dom. špil. klobasa	ca. 2 kg	5	3.024,00	_____
pečena panceta	ca. 0,5 kg			
prekajena govedina b.k.	ca. 1 kg			
letna salama	ca. 1,5 kg			
III.				
kranjska dom. špilana klobasa	ca. 2,60 kg	5	2.685,00	_____
posebna salama	ca. 0,90 kg			
tirolska salama	ca. 1,50 kg			
IV.				
kranjska dom. špilana kobasa	ca. 2,60 kg	5	2.843,00	_____
posebna salama z zelenjavo	ca. 0,90 kg			
pečena panceta	ca. 1,50 kg			
V.				
posebna salama	ca. 0,90 kg	5	3.241,00	_____
kranjska dom. špilana klobasa	ca. 2,70 kg			
prekajena govedina b.k.	ca. 1,40 kg			
VI.				
kranjska dom. špilana klobasa	ca. 2,00 kg	5	3.434,00	_____
šunkarica delikatesna	ca. 1,00 kg			
domače pečenice	ca. 2,00 kg			
JUNETINA SVEŽA				
paket sveže junetine		15	5.985	_____
ekstra kvalitete				
(stegno, pleče, šimbas, bočnik, rebra, kosti brezplačno)				
SVINJINA SVEŽA				
sveže svinjsko, milanski rez	ca. 15 kg	549 SIT/kg		_____
(stegno s karejem)				
sveže svinjske polovice	ca. 25 kg	472,50 SIT/kg		_____
(brez vsega)				

PLAČILNI POGOJI:

Plačljivo v dveh obrokih:
1) I. obrok z gotovino ali s čekom takoj
II. obrok s čekom – 30 dni od dobave blaga
2) I. obrok s peto kopijo virmana takoj ob dobavi blaga
II. obrok akceptni nalog ali virman 30 dni – peta kopija z dogovorjeno garancijo
Cene veljajo na dan naročila, dostava od 1–10 dni!
Kakovost je zagotovljena!
Mesto dobave po dogovoru!

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

Pripravljamo vrsto seminarjev

»PODJETNIŠTVO IN RAZVOJ KADROV«

Namenjamo jih poslovnim in kadrovskim delavcem podjetij, ki želijo svoje kadre in s tem podjetje razvijati s sodobnimi prijemi.

Seminar »Podjetništvo in razvoj kadrov« za podjetja iz širše ljubljanske regije bo v

torek, 13. oktobra 1992 ob 9. uri
v Domu sindikatov, Ljubljana, Dalmatinova 4/VI

Program seminarja:

1. Uvodna izhodišča – teoretične podlage sistema razvoja kadrov
2. Povezanost kadrovske funkcije s strategijo podjetja
3. Integralnost poslovanja in razvojne kadrovske funkcije
4. Elementi – sestavine sistema razvoja kadrov in pogoji za delovanje sistema
5. Metodologija planiranja karier in različni modeli načrtovanja
6. Okvirna predstavitev »orodij« iz metodologije načrtovanja karier

Obravnavo navedenih tem, ki jih bodo spremljale tudi praktične vaje udeležencev seminarja, bo usmerjal avtor priročnika dr. Emil Rojc, višji strokovni sodelavec Koncerna Gorenje in izredni profesor na Pedagoški fakulteti v Mariboru.

Kotizacija za seminar je 3.000 tolarjev. Nakažite jo na ŽR ČZP Enotnost: 50101-603-46834. Za dva ali več udeležencev iz enega podjetja omogočamo ugodnost – kotizacijo 2.500 tolarjev za prijavljenca. Kot gradivo boste na seminarju prejeli priročnik dr. Emila Rojca »Kariera kot spreminjanje«, katerega cena je vključena v kotizacijo.

Plačano kotizacijo boste na seminarju dokazali s potrdilom o nakazilu.

Ker je zaradi praktičnega dela udeležencev na seminarju njihovo število omejeno, bodo morda morali nekateri prijavljenci počakati do naslednjega roka, predvidoma teden dni kasneje. Premestitve bomo opravili izključno s sodelovanjem in soglasjem prijavljenih; zato prosimo, da se prijavite do 7. oktobra.

PRIJAVNICA ZA SEMINAR
»PODJETNIŠTVO IN RAZVOJ KADROV«

Podjetje:

Ulica:

Poštna št., kraj:

Ime in priimek prijavljenca(ev):

Kotizacijo bomo poravnali na ŽR ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, št. 50101-603-46834

Potrdilo o plačani kotizaciji bomo predložili na seminarju.

Datum: Žig: Podpis:

Usode

KRIČEČ PRIMER

Ime ji je Ramiza. Drobna je, skoraj suha, slabo oblečena. Njen videz in govor sama izraža stiske, ki jih preživlja.

Pripoveduje, ne toži, ne obsoja. Samo govori. Mož je prišel na delo v Slovenijo iz Bosne pred osemnajstimi leti. To so bili časi, ko so podjetja iskala delavce v Bosni. Cele avtobuse so jih pripeljali. Ona je prišla pred desetimi leti, zaprosila se je v istem gradbenem podjetju. Rodila je dva otroke. Prvi ima zdaj devet, drugi štiri leta.

Družina se je vedno potikala po samskih domovih, barakah svojega podjetja. Kako ji je bilo vsa ta leta, komaj slutim. Kakor živi danes, je bistveno bolje od vsega prejšnjega, a še vedno grozno. Stanujejo v sicer zgledno urejenem samskem, barakarskem naselju. Družina ima na voljo eno sobo, veliko 15 kvadratnih metrov. To je vsa njihova zasebnost. Štiri enake sobe imajo skupni prostor, v katerem je večja miza, nekaj štedilnikov in druga skromna kuhinjska oprema. Stanovalci vseh štirih sob imajo eno skupno stranišče in kabino s tušem. V sobi sta dva kavča, ki se ponoči raztegneta v ležišča, omar je toliko, kolikor jih je pač moč dati v sobico. Nič več. Ni mize, ni stola. Ni prostora.

Nič ne rečem, za samske delavce, za delavce na terenu, kot se temu reče, začasno bivanje kar vzoren standard. Toda nevzdržno je, da ta začasno bivanje traja tudi petnajst in več let.

Deček, ki hodi v šolo, piše domače naloge v skupnem prostoru. O tem, kako je tako okolje moteče za življenje in vzgojo otrok, ni potrebno posebej govoriti. Kljub hišnemu redu, ki velja za bivanje v samskem naselju, se zgodi, da se mlajši, samski delavci, razočarani nad seboj in življenjem, napijejo, razgrajajo, neprimerno govorijo in še kaj.

Za eno ležišče v tem domu plačata 1.300 tolarjev mesečne najemnine. Za obrok hrane, malice, ki je zanje tudi kosilo in ki ga delno regresira podjetje, plačata mesečno 1.700 tolarjev na osebo. V naselju živita dve družini. Podjetje je dovolilo izjemo in jima omogočilo bivanje v naselju, ki je sicer namenjeno samskim delavcem.

Med obiskom pri njih skušam ob kavi tudi od bolj molčečega Huseina kaj izvedeti o njihovem življenju v tem okolju. Odgovarja samo na vprašanje, kratko. Čeprav je s platoja, kjer stoji barakarsko naselje, čudovit razgled na Maribor, na Pohorje, na Piramido, so nekako odrezani od mesta. Odrekli so se drug dru-

gemu. V mesto gredo bolj redko, pravi, bili pa so dvakrat v mestnem parku. Niso bili na Pohorju ali kod drugod po Sloveniji, saj za to ni denarja.

K problematiki delavcev iz bivših republik sodi tudi vprašanje državljanstva oziroma dovoljenja za delo. Tudi tu so stvari zapletene. Samski domovi so objekti začasno bivanje in upravni organ v njih ne dovoli prijaviti stalnega bivališča. Prošnji za državljanstvo pa mora prosilec priložiti potrdilo o stalnem prebivališču.

Krogi se sklepajo.

V prejšnjih časih sta še živela nekako razpeta med rodno Bosno in deželo, kjer sta našla delo in si zagotavljala existenco. Z odrekanjem in nekaj malega kredita, ki se ga je nekoč še dalo dobiti, sta si tam daleč v Bosni gradila skromen dom. Misel in skrb za ta dom sta gotovo tako močna, da sta toliko let trpela in prenašala vse, kar je pač življenje prineslo. Kdo ve, ali sta zvečer, ko sta otroka zaspala in sobica v mraku ni bila več videti tako tesna, sanjala o prebujanju, ki jutru na hribočku za hišo in se tiho pomenkovala o lepšem življenju.

Zdaj ni več poti nazaj. Mesece ne vesta, kaj se dogaja v njuni vasi. Zdaj sta tu, ostala bosta tu.

Prošnje za dodelitev stanovanja sta vlagala. Vedno so se našli bolj potrebni, bolj iznajdljivi. Izgovor, da njun stanovanjski problem ni rešen, ker sta pač gradila, ne drži povsem, saj sta imela, četudi sta se nameravala nekoč vrniti, tu pravico do spodobnega bivanja.

S sekretarko odbora gradbeništva sva bili v podjetju na razgovoru o teh problemih. Zdaj niso več časi za reševanje stanovanjskih problemov delavcev. Vsaj ne vseh. Denarja za to ni. To je realnost, s katero sva se morali soočiti. Ne pomaga niti brskanje po preteklosti in ugotavljanje, zakaj ni bilo storjeno to ali ono. Zavedanje o tem pa naj bo podjetju moralna obveznost, da bo storilo vse, da bodo v doglednem času rešili stanovanjski problem obeh družin v samskem naselju. Mi pa se tudi zavezujemo, da jim bomo pri natečaju za socialna stanovanja z vsemi močmi pomagali.

Z razgovora sva se vračali z odgovori, ki za družini nista rešitev. Spet sva stali na platoju barakarskega naselja in stiskalo naju je v grlu. So bile to solze, jeza, nemoč ali vse skupaj? Od tod se nama Maribor ni zdel več tako lep. Slovenija, kdo bo tebe ljubil?

MARIJA ERAKOVIČ

V politični kuhinji samo kuharji

Sodobna demokracija mora biti mehka, elastična, dogovorna in ne trda, ukazovalna. Takšna demokracija pa lahko nastaja le ob povsem enakovredni udeležbi žensk v javni politični sferi. Sedanja zastopanost žensk v parlamentu znaša 10,8 odstotka (DPZ leta 1982 26 odstotkov in leta 1986 22 odstotkov). V vodstvu skupščine ni nobene ženske, v vladi sta dve.

V letu 1990 se pojavi opazno civilno družbeno žensko gibanje; nastanejo različne ženske skupine; v petih parlamentarnih strankah delujejo tako imenovane ženske frakcije. Pluralizacija v ženskem gibanju je zrcalna podoba politične scene. V zadnjih dveh letih sta pomembni dve stičišči točki političnega angažiranja žensk: mirovne aktivnosti (tudi v času vojne v Sloveniji) in vprašanje ustavne opredelitve svobodnega odločanja za rojstvo otrok.

Zakaj naj si ženske ob vseh bremenih naložijo še eno, politiko?

Življenjski standard je za večino prebivalstva padel na eksistenčni minimum, nezaposlenost narašča. Postajamo družba ostarelega prebivalstva, ki obenem ni sposobna mladih generacij niti zaposliti niti ustrezno izsolati. Krepi se družbeni korporativizem, povečujejo se monopoli, prevladujejo okolju neprijazne tehnologije. Delovna invalidnost se ne zmanjšuje, narašča nenehna utrujenost žensk, več se število otrok s psihosomatskimi motnjami, pri nadaljevanju življenjske dobe smo ponovno zaostali za razvitim svetom. Širijo se socialne bolezni, alkoholizem se hitro približuje narkomaniji, vztrajno ohranjamo vodilno mesto kot družba samomorilcev.

In s čim se ukvarja aktualna politika? Mnoga od teh vprašanj niso nikoli prišla niti v parlament niti v kakšen njegov organ. Za parlament je nepojmljivo v isti sapi naštevati velike gospodarske težave

in stiske mladostnikov. To se ne ujema s tradicionalnim načinom ravnanja v politiki.

Sedaj je čas, ko družba potrebuje najbolj premišljene, najboljše možne rešitve, ki bodo dale neizbrisen pečat nadaljnjemu gospodarskemu in socialnemu razvoju mlade države Slovenije. Nobenega zagotovila ni, da bodo takšne odločitve sprejete brez povsem enakovredne udeležbe žensk. Nasprotno, zavestno kakovostno spreminjanje odnosov lahko sprožijo le ženske, ki so z 51 odstotki večinsko prebivalstvo države Slovenije. S 46-odstotno zaposlenostjo, obremenitvami na družinskih kmetijah in v gospodinjstvu pa ustvarjajo najmanj polovico družbenega proizvoda.

A. M. P.

MATERINSKI

DOM

PRISPEVAJTE ZA
MATERINSKI DOM!

Prispevke lahko nakazujete

na žiro račun ZPMS,
Miklošičeva 16, Lj.,
št. 50101-678-45223

s pripisom

»za materinski dom«.

Hvala!

Odbor za materinski dom
pri reviji Otrok in družina,
Miklošičeva 16, Lj.,
tel.: (061) 311 658

Pokrovitelji:

Janez Hacin, Državna
založba Slovenije d.d.,
Cankarjev dom,
Simotisk-Papirus
in vsi, ki se nam boste še
pridružili!

OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Vrste poškodb na delu

Zelo pogoste poškodbe na delu so **raztrgnine**. Te povzroči oster ali robat predmet pri udarcu, spodrsliju, padcu. Povzročijo jih tudi nevarni stroji ali orodja. Pogosto so združene s praskami, udarninami in zmečkaninami. Segajo različno globoko, včasih celo v telesne votline. Posebej so nevarne tiste raztrganine, ki jih povzročijo orodja ali stroji. Zelo velika je nevarnost okužbe ali infekcije. Navadno poškodovanci iščejo pomoč pri zdravniku in tako vemo skoraj za vsako tako poškodbo.

Strelina je rana, ki nastane zaradi delovanja strelnega (puška, pištola) ali eksplozivnega orožja (bombe, mine, granate). Pred leti smo se z njimi srečevali le redko: nesreče pri lovu ali nesreče z eksplozijskimi snovmi na delu. V zadnjem času pa so žal pogostejše. Strelino so vedno zelo globoke, poškodujejo mnogo tkiva in učili so nas, da moramo vedno z njimi ravnati kot z okuženimi, inficiranimi. Ustrelno rano imenujemo tisto, ko krogla obstane v telesu, prestrlelo, ko krogla del telesa prestreli, in oplazno, ko del telesa le oplazi.

Ugriznine so rane, ki jih povzročijo živali z vgrizom. Povzročijo jih živali pri delu v kmetijstvu, gozdarstvu, vzreji, veterinarstvu. Število teh poškodb ni veliko, potrebujejo pa strokovno pomoč, ker je velika nevarnost okužbe ali nalezljivih bolezni.

Poškodbe kosti in sklepov

Prelomi kosti, zvini in izpahi so pogoste težje poškodbe. Nastanejo zaradi padca, udarca, spodrslija, skoka, pritiska, upogiba, natega ali nenadnega sunka.

Prelom kosti je pogosta poškodba, kjer sila deluje na telo in kost počasi se prelomi. Zaradi delovanja mišice pa se konca kosti lahko zasučeta, tako da dele kosti potegneta narazen ali skupaj ali vstran.

Prelome kosti vedno delimo v dve skupini: v zaprte in odprte. Če je koža nad zlomom nepoškodovana, govorimo o zaprtem zlomu, če pa je koža nad zlomom poškodovana ali pa del zlomljene kosti moli celo iz rane, pa to imenujemo odprti zlom. Ta je veliko nevarnejši, ker lahko nastanejo komplikacije, lahko se kost okuži in zdravljenje traja mnogo dlje. Pri nudenju prve pomoči moramo paziti, da zaprtega zloma ne spremenimo v odprtega.

Poznamo pa tudi zlom, ki nastane sam od sebe ali patološki zlom. Takrat je potrebna zelo majhna sila, da se zlomi že zelo poškodovana ali načeta kost (tumorji).

Pri **zvinih** se poškodujejo mehki deli ob sklepu, sklepna ovojnica, kite in mišice. Sklep je otekel in močno boli.

Ko se zaradi delovanje sil kosti v sklepu razmaknejo in se ne vrnejo v prejšnji položaj, nastane **izpah**. Pogosto se raztrga sklepna ovojnica, lahko pa tudi vezi in mišice. Tak sklep je otečen, deformiran (spremenjene oblike), gibi v njem niso možni. Zvin, izpah in zaprti zlom je pogosto zelo težko ločiti brez rentgenske slike. Prva pomoč je pri vseh treh enaka – imobilizacija.

»Stiska sili ljudi, da trkajo tudi na vrata solidarnosti sindikata, saj je nekaterim to edino upanje in možnost, da si vsaj za trenutek rešijo stisko, v kateri so se znašli. Tako lahko z enkratno pomočjo kupijo otroku kruh in mleko ali pa najnujnejše za borno preživetje, čakajoč na borno plačo prejšnjega ali predprejšnjega meseca,« pravi Miro Podbevšek, sekretar območnega sveta svobodnih sindikatov Ljubljana.

Od 7. januarja do vključno 8. septembra letos so bile enkratne denarne pomoči dodeljene 451 članom sindikata v skupnem znesku 2 milijona 353 tisoč tolarjev. To predstavlja kar 85 odstotkov povprečnega enomesečnega priliva članarine, ki po pravil-

POMOČ V STISKI

niku o financiranju in finančno materialnem poslovanju v ZSSS pripada območni organizaciji.

Največ enkratnih pomoči so dodelili ogroženim delavcem v kovinski in elektroindu-

striji, in sicer 131, sledi gradbeništvo, kjer je finančno pomoč dobilo 121 delavcev, 57 nezaposlenih zaradi stečajev, 44 delavcev iz trgovine, 37 iz tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije, 21 iz komu-

nalnega in stanovanjskega gospodarstva.

Če dodeljevanje enkratnih denarnih pomoči primerjamo z lanskim letom, se je njihovo število več kot podvojilo. V lanskem letu je bila namreč finančna pomoč dodeljena 188 članom sindikata v višini 683.500 tolarjev, letos pa že 451 članom svobodnih sindikatov. Zanimiv je tudi podatek, da je bila lani povprečna višina dodeljene pomoči 3.635 tolarjev, do osmega avgusta letos pa 5.217 tolarjev.

Delavec bi moral za pošteno delo prejeti pošteno plačilo, da mu ne bi bilo treba živeti v bedi in obupu ter trkati na vrata solidarnosti.

Enkratna finančna pomoč sindikata je kot premajhen obliž na veliko in bolečo rano.

M. F.

ZA MALO DENARJA – MALO ZDRAVJA

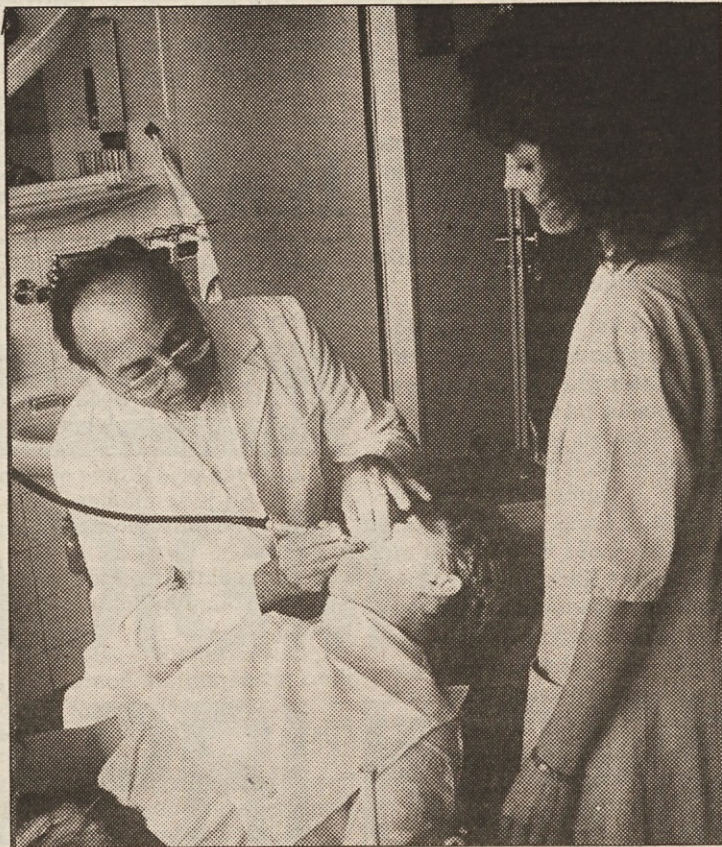
Učinkovita opozorila po medijih, da se bliža 1. januar, čas usodnih sprememb, so marsikomu dvignila tlak. Res je, z novim letom se bomo tudi na področju zdravstva evropeizirali – zagotovili si bomo lahko toliko zdravja, kolikor si ga bomo s prostovoljnim zavarovanjem lahko privoščili. Če so včasih rekli, da je za malo denarja malo muzike, bo po novem letu veljalo: za malo denarja – malo zdravja.

Na ta prihod »usodnih sprememb« so se pripravili tudi na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije, ki je nosilec obveznega zdravstvenega zavarovanja, po zakonu pa mora pripraviti tudi ponudbo za prostovoljno zavarovanje. Kot računajo na zavodu, se bo v prvem obdobju prostovoljno zavarovalo približno 400 tisoč ljudi.

Za paket 12.500 tolarjev

Za skupno 1,3 milijona potencialnih zavarovancev pa se bodo potegovali tudi druge zavarovalnice. Poleg zavoda, ki je v nasprotju z drugimi, komercialnimi zavarovalnicami javna in neprofitna ustanova, se pojavljajo še Zavarovalnica Triglav, Adriatic Koper, Prima Maribor, Tilia Novo mesto. Dozdaj pa sta o svojih ponudbah javno spregovorila le dva, to je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije in koprski Adriatic.

Cene programov prostovoljnega zavarovanja so še »pod embargom«, dokler se ne bo sredi tega meseca sestala skupščina Zavoda, ki mora sprejeti nekatere akte in

določiti cene celotnih storitev. Kljub temu pa velja okvirna številka po avgustovskih cenah, to je 12.500 tolarjev na mesec za paket popolnega zdravstvenega zavarovanja.

Pri Zavodu za zdravstveno za-

varo in tiste, ki so brez dohodkov: ti bodo dobili nujne medicinske storitve iz obveznega zavarovanja. V zakonu je precej restriktivno določeno, kaj sodi sem. Podrobnosti o tem bodo določili na skupščini zavoda za zdravstveno zavarovanje sredi meseca.

Na vprašanje, kako se bodo zavarovali brezposelni, upokojenci, invalidi, delavci z zajamčeno plačo, pa je dr. Martin Toth na tiskovni konferenci dejal, da za takšno kategorijo prebivalcev predvidevajo določene ugodnosti. Vendar pa bodo popusti največ do sedem odstotkov, glede na velikost skupine, ki bo morala šteti vsaj od 100 do 200 ljudi. Sprožili bodo pobudo, da bi tiste institucije, ki socialno šibkim že zdaj plačujejo obvezno zavarovanje – to so občine, zavod za zaposlovanje, zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje – tem ljudem zagotovile vsaj minimum zdravstvene varnosti in jih prostovoljno zavarovale.

Tudi podjetja lahko prostovoljno zavarujejo svoje delavce in najbrž bodo zavarovalnice dale za takšne primere posebne ponudbe. Pri tem pa utegne postati zelo pomembno, kdo je kje zaposlen – boljša podjetja bodo seveda lahko zagotovila izdatnejše zavarovalne pakete za svoje zaposlene.

Že zdaj pa je mogoče reči, da je novi, prihajajoči sistem prostovoljnega zavarovanja narejen predvsem za tiste, ki ga bodo lahko plačali, za vse druge pa naj bi poskrbele posamične ustanove v dogovoru z zavarovalnico. Po novem letu se nam torej obeta zares čas »usodnih sprememb«, ki bo prinesel različne kategorije prebivalcev – od tistih, ki si bodo lahko plačali najbolj razkošne premije za zdravstveno zavarovanje, do tistih najrevnejših, ki bodo imeli pravico le do določenih storitev.

Za te slednje bo najcenejša zavarovalna polica – preventiva, to je skrb za zdravo življenje.

Marija Frančeskin

ŽIVLJENJE TEČE ...

Piše: mag. Aleksej Cvetko

Dokup pokojninske dobe

Enako kot institut zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem, je v sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja sporen tudi institut dokupa pokojninske dobe. Namen tega instituta je, da se določenim kategorijam zavarovancev omogoči zgodnejše upokojevanje, kot ga sicer iz različnih vzrokov, največkrat pa so zanj zainteresirani delavci pa tudi delodajalci zaradi problemov zaposlovanja. Pritiski za dokup let pokojninske dobe so zato največji v času gospodarske krize, pri čemer se vsi veliko premalo zavedajo, da je upokojevanje z dokupom pokojninske dobe, pa čeprav ob plačilu ustreznih prispevkov v višini ekonomskega izračuna, daleč najdražja oblika reševanja krize.

Dokup pokojninske dobe, kot ga uvaža nova pokojninska in invalidska zakonodaja, v bistvu pomeni novost v našem sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja, čeprav je delovnopravna zakonodaja ta institut poznala že prej. Tudi v sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja je bil uveden na tej podlagi, vendar je bil urejen samo s sklepom takratne skupščine pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Sedaj so predvidene tri oblike dokupa, od katerih ena zagotavlja izpolnitev pogojev za pridobitev pravice do pokojnine, druga zagotavlja možnost pridobitve večjega odstotka za odmero pokojnine, ne zagotavlja pa možnosti za pridobitev pogojev za uveljavitev pravice do pokojnine, tretja oblika pa je plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje iz naslova prostovoljnega zavarovanja za nazaj in zagotavlja oboje.

Prva oblika dokupa je tako imenovani dokup pokojninske dobe za presežne delavce. Zakon določa, da se za izpolnitev pogojev za pridobitev pravice do pokojnine lahko zavarovancu, katerega delo ni več potrebno zaradi nujnih operativnih razlogov ali mu je delovno razmerje prenehalo zaradi prenehanja organizacije, zaradi stečaja organizacije ali stečaja obratovalnice, pod določenimi pogoji dokupi največ pet let zavarovalne dobe.

Že sama zakonska dikcija odpira poleg splošnega pomisleka o pravilnosti instituta dokupa pokojninske dobe še nekaj dodatnih pomislekov zaradi nasprotovanja z drugimi določbami istega zakona. Z določbami 214. člena zakona je namreč urejen dokup obdobja, za katerega zavarovancu ni treba dokazovati, da je v njem opravljal določeno dejavnost. Možna pa je tudi pridobitev pokojninske dobe za čas pred dopolnjenim 15. letom starosti, kar je v nasprotju tako z veljavnimi predpisi s področja delovnopravne zakonodaje kot tudi z drugimi določbami zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Teoretično je namreč možno, da se zavarovancu ali zavarovanki v pokojninsko dobo všteje čas že od 10. leta starosti dalje, pri čemer sploh ni pomembno dejansko opravljanje dela. Določba tudi ni jasna glede tega, kdo je v primeru dokupa pokojninske dobe za presežne delavce sploh udeleženec (stranka) v postopku. Ker je določeno, da se zavarovancu lahko dokupi največ pet let zavarovalne dobe, bi to lahko pomenilo, da je udeleženec postopka lahko tudi organizacija ali delodajalec, saj n.p. v nadaljevanju zakona 215. člen določa, da do pet let zavarovalne dobe lahko dokupi zavarovavec, 216. člen pa določa, da se zavarovancu oziroma uživalcu pokojnine ob pogoju, da plača prispevek... všteva čas v zavarovalno dobo.

varovanje se bo mogoče zavarovati tudi med boleznijo, medtem ko pri koprskem Adriaticu to ne bo mogoče. Prav tako pri Adriaticu za razliko od Zavoda za zdravstveno zavarovanje ne bodo zavarovali bolnikov, ki potrebujejo dializo. Vedeti je namreč treba, da stane ena sama dializa 300 mark in da povprečni bolnik potrebuje po 100 dializ, medtem ko bo premija gotovo nižja od enoodstotnega doplačila. Na prvi pogled so doplačila sicer majhna. zavarovalni družbi Adriatic naj bi mesečno plačevali po 25 nemških mark za določen paket zdravstvenih storitev. To sicer ni tako zelo veliko, vendar pa osnovni paket ne vključuje denimo zlomljene noge ali zobne proteze. To stane nadaljnjih dvakrat po 25 mark, kar pa že ni več tako malo.

Model prostovoljnega zavarovanja je sicer zahodnoevropski, vendar pa zavarovanci ne bodo Zahodnoevropejci. Potencialni slovenski bolnik je namreč revnejši od avstrijskega, italijanskega ali nemškega bolnika.

Brez socialnih kategorij

Prostovoljno zavarovanje namreč ne pozna socialnih kategorij – vsi brez izjeme se bodo morali za nekaj zavarovati, tudi kmetje. Predvidena pa je olajšava za tiste, ki so starejši od 75 let, za invalide z več kot 70-odstotno telesno ok-

Dodatek za vse otroke

Od naslednjega maja naj bi otroški dodatek prejeli vsi otroci in ne tako kot zdaj, komaj četrtina. Kajpak če bo pravočasno sprejeta ustrezna zakonodaja, resolucija o temeljnih oblikovanju družinske politike in iz nje izvirajoči zakon o družinskih prejemkih.

Ministrstvo za zdravstvo, družino in socialno varstvo je v osnutku resolucije predvidelo splošni (univerzalni) otroški dodatek za vse otroke. Pri tem je izhajalo iz zahodnoevropskih izkušenj, da imajo neposredne dajatve družinam največji učinek pri izenačevanju pogojev življenja družin z različnim številom otrok. Dodatek bi se razlikoval le glede na starost otroka, saj je znano, da šolar potrebuje več denarja kot triletni otrok. Do njega pa naj bi bili upravičeni vsi otroci v starosti do 15. leta oziroma do 26. leta, če se šolajo.

Marsikomu predlog, da bi vsi otroci prejeli otroški dodatek, ni pogodu. Trenja o tem so bojda celo v sami vladi, v ministrstvu za finance, ki vidi v splošnem otroškem dodatku le prevelik finančni zalogaj. Drugače si ne moremo razlagati, zakaj vlada zavlačuje in ne daje omenjenega zakona v skupščinski postopek. Ali pa gre enostavno za volilne intrige, saj je družinska politika ugodna paša za predvolilno propagando.

Resolucija je sama po sebi zelo lepa, ko pa jo primerjamo s porodnimi krči zakona o družinskih prejemkih, postane le spisek lepih želja. Šele iz nje konkretno izhajajoča dejanja bodo pokazala, ali smo z njo mislili resno.

Veliko je tudi pripomb, zakaj bi vsi otroci, ne glede na premoženjsko stanje staršev, dobivali otroški dodatek. Ne kaže pozabiti, da bo sistem otroških dodatkov podvržen davčnemu sistemu, v tem primeru zakonu o dohodnini. Prejemki vzdrževanih članov se pri obračunavanju dohodnine prištevajo k rednim prejemkom vzdrževalca, od skupne vsote bo odmerjen davek. Plačali ga bodo tisti, ki prejemaajo višje dohodke. Ali drugače povedano, tistim, ki prejemaajo več, bo po eni strani država sicer dala, a po drugi strani vzela.

V Zahodni Evropi pomeni splošni otroški dodatek tudi del prebivalstvene politike oziroma spodbujanje k rodnosti. Otroški dodatek običajno zvišuje ob vsakem naslednjem otroku, ne glede na finančno stanje staršev. To možnost je zelo razvila tudi sosednja Hrvaška, kjer naj bi za četrtega otroka v družini starša prejela že kar 60 odstotkov povprečne plače. V najslabšem primeru bi se morali pri nas odločiti vsaj za postopno uvajanje splošnega otroškega dodatka.

Od tega, kako se bodo v parlamentu odločili, je odvisno, kaj bo z otroškim dodatkom v prihodnjem letu. Vsekakor pa bi moralo veljati načelo, da sociala in varstvo družine ne smeta postati predmet strankarskih taktiziranj v predvolilnem boju. Vsaj splošnemu otroškemu dodatku bi morali pustiti prosto pot in nekaj narediti za splošno korist otrok, ne le za posamezne politične interese.

M. F.

BEDA V SLIKI

Kar ostane, je za marsikoga še zmeraj dobro.

RECEPTI IZ ZELENE AMBULANTE

Letošnja, 23. razstava Narava zdravje, ki bo na Gospodarskem razstavišču od 21. do 25. oktobra, bo z dvema priključenima razstavama Medilab in Rehateh osrednja in največja sejemska prireditve v Sloveniji s področja medicine, medicinske tehnike, zdravega načina življenja in zdrave prehrane.

Osnovna razstava Narava zdravje bo nekakšna zbirka receptov iz zelene ambulante. Veliko bo pomembnih navodil za zdravo življenje, za preventivne ukrepe, za zdravo prehrano, za odpravljanje škodljivih navad. Novost bo klinika za hipertenzijo, kjer bodo obiskovalci dobili vse potrebne informacije o zvišanem krvnem pritisku, njegovem zdravljenju in primerni prehrani.

Center za zaščito potrošnikov Domus bo prikazal praktične možnosti za bolj zdrav način življenja in zdravo domače okolje, obiskovalce pa seznanil s po-

datki, ki jih morajo poznati če želijo poznati svoje zdravstveno stanje. Obiskovalce bodo seznanili s priporočili in napotki zdravstvenega programa Cindi – mednarodnega programa preprečevanja in kontrole kroničnih nalezljivih bolezni, ki ga izvaja Zdravstveni dom Ljubljana.

V okviru salona zdrave prehrane se bodo predstavili proizvajalci tistih izdelkov, ki so si pridobili blagovno znamko Društva za zdravje srca in ožilja Slovenije, s posebno promocijo.

Razstava medicinske opreme in laboratorijske tehnike, poimenovana Medi-

lab, bo namenjena strokovnim obiskovalcem, zdravstvenim delavcem, ki to opremo uporabljajo pri sodobnem izvajanju zdravstvenega programa na vseh ravneh. Sodelovalo bo več kot 90 razstavljalcev, med njimi 48 domačih in 47 tujih.

Razstava Rehateh – rehabilitacijska tehnika in pripomočki za invalidne osebe, bo v okviru sejma samostojni salon. Namenjena je strokovnim delavcem v rehabilitaciji in uporabnikom te tehnike. Razstavljalci, med njimi 31 domačih in 2 tuja, bodo prikazali številne rešitve in proizvode s področja protetike in ortotike, pripomočke za invalidne osebe, invalidske vozičke, razne električne stimulatorje, reševanje problematike slušno in vidno prizadetih oseb.

Kakšna sreča, da sem Štajerec

Med Mariborčani, ki radi polemizirajo o svoji preteklosti in iščejo »specifično identiteto« svojnega mesta, je v zadnjem času vse bolj popularen slogan: »Kakšna sreča, da sem Štajerec!« Človek bi po tem lahko sklepal, da je imela Štajerska s svojo metropolo še prav posebno »srečo« v zgodovini, o zgodovinskem razvoju

pa pravzaprav največ povedo spomeniki v mestu. Pa pogledjmo, kako je s tem!

V centru Maribora, na trgu, imenovanem po največjem boljševiku vseh časov Vladimiru Iljiču Leninu, že dve leti stoji spomenik slovenskemu generalu in pesniku Rudolfu Maistru, ki je po prvi svetovni vojni zavzel severno slovensko

mejo. Drži pa se ga tudi, da je moral skladno z nalogo, ki jo je tedaj opravljal, odločno nastopiti proti protagonistom revolucionarnega boljševističnega gibanja v tedanjem prekratnem času. V mariborski javnosti pa sedaj teče razprava oziroma polemika o tem, ali je ali ni potrebno na njegovo »staro mesto« na se-

danjem Leninovem trgu postaviti spomenik admiralu nemškega rodu Wilhelmu von Tegetthoffu – rojenemu Mariborčanu, ki se je v svetovno zgodovino vpisal kot pomemben pomorski strateg in zmagovalček v dveh velikih pomorskih bitkah, pri Helgolandu leta 1864 in pri Visu leta 1866. Hkrati pa je bil, kakor trdijo mariborski zgodovinarji, zagrižen nemški nacionalist in šovinist s skrajno zaničljivim odnosom do Slovencev in drugih nenemških narodov.

Če bo mariborski mestni parlament sprejel pobudo za ponovno postavitve spomenika admiralu Tegetthoffu, bosta v centru Maribora na trgu Vladimirja Iljiča Lenina »z ramo ob rami« stala nemški admiral in nemški nacionalist Wilhelm von Tegetthoff ter slovenski general in pesnik Rudolf Maister.

Z vidika svetovne zgodovine nimajo Lenin, Tegetthoff in Maister prav nič skupnega; kljub temu pa njihovo »srečanje« v centru Maribora, v katerem so se, tako kakor v številnih obmejnih mestih v Evropi, skozi stoletja stikali različni jeziki in kulture, ni naključno. Kar gledano z očmi svetovne zgodovine omenjene osebnosti razdvaja, jih v Mariboru pravzaprav »zblizuje«: spominska obeležja vseh treh so namreč v Mariboru, na stičišču različnih jezikov in kultur, skozi desetletja »postavljali in odstavljali«.

Kar je v zgodbi, ki jo je napisala zgodovina, najbolj zanimivo in poučno tudi za današnji čas, je to, da se skozi Maribor niso »preseljevali« narodi, pač pa so vse »postavljali in odstavljali« Mariborčani sami – pač skladno s svojo predstavo o tem, kako in s čigavo pomočjo bodo »našli svojo srečo«. Ravno način,

kako so Mariborčani skozi zgodovino iskali »svojo srečo«, pa tudi potrjuje, kako presneto tesno so v politiki povezani nacionalni in socialni oziroma ekonomsko razvojni interesi.

Ko danes Mariborčani vsevprek vzklikajo »Kakšna sreča, da sem Štajerec«, to zato ni nujno znak, da se je na štajerskem koncu povečal slovenski nacionalni in lokalpatriotični ponos. To je lahko tudi slogan, ki se je porodil iz občutka Štajercev, da so tudi v mladi slovenski državi nemočni in zapostavljeni ter da tako kakor v preteklosti tudi sedaj osta-

jajo sami s svojimi gromozanskimi gospodarskimi problemi in težavami – z zastarelo industrijo, s 23 tisoč brezposelnimi, s tisoči »čakajočimi«, brez kapitala... Lepo vas prosim, kaj je »srečnega« pri tem!

Če Mariborčani res kličejo »na pomoč«, ker velikih gospodarskih problemov v drugem največjem slovenskem mestu ne morejo več rešiti sami: jim bo mlada slovenska država znala pravočasno prisluniti? Ne samo zaradi Štajercev, ampak bi to moral biti tudi slovenski nacionalni interes!

Tomaž Kšela

Čas memoarjev in čas umetnosti

Zadnje čase se na Slovenskem znova uveljavlja memoarna literatura, ki se nanaša na osamosvojitve in tudi že na volilni boj. To pa ni vse. Memoarji polnijo pisma bralcev, visoki državni organi in celo parlament se morajo ukvarjati s potmi oblikovanja spominov.

Zares gre za pomembne premike, lahko to in trdoto življenja Slovenca in Slovencev, in da ne bi vse ostalo na sončni strani Alp, bo svoje dodal še zunanji minister. Še posebej lepo bo, ko bo predsednik sveta RTV dramatisiral dogajanje v tej hiši – dobili bomo sodobno televizijsko nadaljevanje iz vsakdanjega zagrizenega političnega življenja.

Žal pa ne bomo dobili novega Hlapca Jerneja, za katerega je obče znano, da je nastal kot volilna brošura za potrebe porajajoče se socialne demokracije. Te se je oblast lotila s spremembo volilnih okolišev in tako preprečila Cankarjevo izvolitev v dunajski parlament.

Vseeno pa o Hlapcu Jerneju niso razpravljali po časopisih in forumih, kajti njegove

misli so jasne in uporabljene besede sočne, trde in povezane v stavke in misli »kot pribite na križ«, kot je dejal moj profesor slovenščine.

»In je vstal in je šel!« so besede, ki končujejo vsako postajo njegovega romanja, pri nas pa lahko prisluškovalna afera tudi povzroči, da bo kdo vstal in šel!

Toda kultura se ne da. Stoletnice se je lotila s Krpanovo kobilo in pokazala, da sedanja generacija zmoro pripraviti in ustvariti izvirno sodobno slovensko operno delo, k temu pa je treba dodati še krstno izvedbo Strniševega Somoroga, s katero se je pred leti zapletlo v Novi Gorici, tokrat pa je le ugledala luč sveta.

Lahko rečem, da je ta začetek jeseni plemen, opazna pa je tudi druga in drugačna kulturniška metla, ki ne vidi svojega poslanstva edino v odpravljanju krivic in uveljavljanju zapostavljenega. Če me torej vprašate, kam se nagibam, priznam, da k umetnosti, ker je tu več »stofa« ustvarjalnosti in skoraj nič zdrah.

Milan Bratec

Kako vidite, je bil to državni pravdnik po volji božji, prav kakor bi se bil izvežbal v svojih poslih že leta 2000. po Kr.r.

»Kaj še navajaš v svoje opravičilo?« vpraša predsednik zatoženca.

»Sklicujem se na svetnike. Sveto vero sta nam prinesla v te kraje sveta brata Ciril in Metod. Nista je oznanjala v jeziku latinskem, nego v jeziku narodnem. Ako sta mi v vzgled brata svetnika, Ciril in Metod, ne vem, kako me tožite?«

Sodišče je po tem odgovoru nekako zmeden. Državni pravdnik pa se oglasi porogljivo:

»Brata svetnika! Pater Primož, tvoje teološko znanje stoji na slabih nogah. Saj ni čudo! Ako bi bilo drugače, ne bi bil zagazil na mesto, kjer te gledam danes krvavečega srca. Brata svetnika – zdajci povzdigne glas, da kar grmi po vsej dvorani – »brata svetnika! Ali ti je neznan petdeseti dekret nadškofa Jakopa? Kaj ti govori ta znameniti dekret? Da je svetništvo vzeto bratoma Cirilu in Metodu za to procincijo, in to spričo skrivnega razodetja, ki ga je bil deležen nadškof Jacobus!«

Ponosno sede pater državni pravdnik. Sodniki-kanoniki mu hvaležno prittrajo in majo s tolstimi obrazi, da je videti sodniška miza kakor pomladanska njiva, kjer giblje sapica cvetočemu maku rdeče glavice. Tudi prošt predsednik si oddahne. Bilo je toliko dekretov nadškofa Jakopa, da mu je le-ta o bratih Cirilu in Metodu izginil iz spomina!

»Brata Ciril in Metod,« izpregovori prošt, »nista več svetnika pri nas, in slabo izpričevalo si daješ, kaplan Primož, da si v tem nevednik, četudi si bil mašnik božji! Ta izgovor te torej ne opravičuje.«

»Pred vami,« odgovori kaplan Primož ponosno, »pred vami morda ne, pač pa pred mojo vestjo

Ivan Tavčar:

in pred mojim Bogom, ki je postal mašnik zaradi svojega ljudstva in ne ljudstva zaradi mašnikov svojih. To je moj dekret, reverendissimi!

»O tem pravičnem predlogu,« noslja prošt Ambrož, »bo ukrepalo sodišče ob svojem času. Sedaj prestopimo k drugi točki. Zatoženec Primož, ali ti je znano, česa si zatoženec nadalje?«

Zatoženec se nekoliko zamisli, potem odgovori:

»Ničesar mi ne očita vest.«

»Ha!«, se krohota državni pravdnik in ž njim se smeje vse rdeče sodišče. »Veleučeni in prevzvišeni prošt predsednik, obnovi mi spomin in poostri mu vest! Za Boga, in taki ljudje so mašniki v današnjih dobah!«

Morda bi se pater državni pravdnik še bolj razžaril v tistem hipu, toda prav sedaj se na iztečaj odpro visoka vrata v rdeči steni, katerih dosihdob niti opazil nistem bil. Strežniki prineso zlato pretkan prestol in ga postavijo na vzvišeni prostor za sodno mizo.

»Nadškof Martinus prihaja!« zajeclja profesor z vseučilišča sv. Simplicija in pade na kolena. Že kleči vse in tudi jaz se sklonim v prah; samo zatoženi kaplan Primož stoji kakor smreka na svojem mestu in noče upogniti kolena, obteženega z verigo. Jezuit državni pravdnik, zvijajoč se v prahu si kne nato:

»Tudi ta slučaj veleizdaje pride nemo zatožbi svoj!«

Skozi visoka vrata vstopi sedaj nadškof Martinus, zavil v vijoličasto obleko. Hodil je ob palici, ker je bil v visokih letih. Na pragu obstane in dvigne oko proti nebu, prav kakor bi iskreno molil. Potem leze k svojemu prestolu in

4000 (20)

s pomočjo strežnikov težka sede na mehko blazino.

»Vstanite,« izpregovori zaspino, »in pričnite tam, kjer ste prestali! Ta slučaj je žalosten, ta slučaj kriči v nebo! Spanje mi jemlje v poznih nočeh, da imam takšne mašnike v provinciji svoj!«

V tem se je visoko sodišče dvignilo s tlaka in iznova zasedlo rdeče stole svoje. Tudi državni pravdnik je kakor pajek splezal na črni svoj stol.

»Evo nam človeka,« govori stari prelat počasi in tiho, »od katerega je prišlo pohujšanje! Malinski kamen naj se mu obesi na vrat, in potopi naj se v globočino morja! Kaj predlagaš, državni pravdnik?«

»Do sedaj, celsissime,« odgovori pater jezuit vdano, »sem hotel predlagati pregnanstvo v Saharo in dveurno torturo. Toda slučaj se poostruje od trenutka do trenutka, in neprestano prosim svetega Duha, da bi mi odkril pravo pot!«

»Pregnanstvo v Saharo,« se oglasi nadškof in sliši se iz njega trdega glasu, de je malone nejevoljen, »pregnanstvo v Saharo! To bi bila nekakšna srednja pot, pater, ali veruj mi, srednja steza je našla steza! Prošt, nadaljuj!«

Prošt Ambrož segne po zavitku, ležečem na mizi pred njim.

»Tebi, pater Primož, vest ne očita ničesar?«

Tukaj se oglasi stari nadškof: »Prošt Ambrož, ti ga imenuješ pater? Vzdevaš mu torej pridevek, ki je častna svojina neomadeževanim pravim mašnikom? Pater Gregorij, koliko stroškov pripade proštu predsedniku?«

Proštu Ambrožu obledi rdeče

lice, zakaj njega duša že čuti bližnjo nevihto.

»Petdeset lir, celsissime!« odgovori nadvikarij.

»Zapiši, nadvikarij, da se odda teh petdeset lir moji blagajnici! Ti pa, prošt Ambrož, pazi, da mi prihodnjič spretnije vodiš kazenske sodbe. Prošt nadaljuj!«

Prošt Ambrož se sam v sebi roti na starega nadškofa, ki mu je pred nosom požel plod naporne razprave, in mu vzdava priimke, zaradi katerih bi se moral stokrat posaditi na zatožno klop. Ves ta vihar pa se ne kaže na zunaj; predsednik Ambrož je miren in ponižen ter hvaležno vdan sprejme sodbo višjega pastirja. Nadškof Martinus, saj se je vedelo, da je bil precej skop in je rad spravljaval zvenetič denar v svoje predale. Zaradi denarja je zahajal k razpravam, in ako se mu sodnik ni vedel po volji, mu je vzel plačo in jo prisodil samemu sebi. Tako se je pripetilo tisti dan tudi ubogemu proštu Ambrožu.

»Tebi, zatoženi Primož, ne očita vest ničesar?« ponovi predsednik svoje vprašanje.

»Ničesar!«

Nato vzame prošt že omejeni zavitek in razvije staro in raztrgano knjižico. Bóg zna, kdaj se je tiškala in kako da je niso dosihdob zmleli krutih časov ostri zobovi!

»Kakšna knjižica je to?« vpraša predsednik jezno.

»To so poezije Franceta Prešerna!« odgovori zatoženec mirno.

»In kje smo iztekli ti poezije?« zagrmí jezuit državni pravdnik. »Niso li tičale v predalu tvoje mize, ko smo ti preiskali kaplanijo? Govori, zatoženec!«

»Ne tajim!«

»Kako je zašla bogokletna ta knjiga v tvoje stanovanje?« vpraša prošt Ambrož temno.

Mirno odgovori zatoženec: »Za drag denar sem jo kupil. In božja

Porodnica mi je priča, da sem jo čital in bridkih svojih urah, bodisi podnevi, bodisi v trdih nočeh. Ali obhaja me strah, da je morda to zadnji Prešeren, ki ga je še dobiti na slovenskih naših tleh. In vi ga sežgete, vi krvoloki!«

Debele solze se utrinjajo kaplanu Primožu po velem licu. Ihteč dostavi: »Ni mi do življenja, vendar da položite na grmado dela moža, ki je bil toliko boljši od vas, to mi greni smrtne trenutke!«

»Vsi ste čuli,« se dvigne zastopnik obtožbe, »kako govori zatoženec. Odkrito priznava pregrešno svoje početje in niti ne taj, da je na srcu nosil bogokletno knjigo. Zapovedi blaženega Antona predpisujejo smrt temu zločinstvu. Tako bodi v imenu pravičnega Boga in našega presvetlega nadškofa Martina.«

»Smrt, res pravo si pogodil!« se oglasi nadškof Martinus. »Kdor seje plevel med ovčice Gospodove, tega poberi smrt. Sodbe ne potrebujem nikake. Na podlagi moči, dane mi po Gospodu, sodim in razsodim, naj se biviš kaplan Primož v svarilo hudobnikom in v tolažilo dobrim vernikom sežge kakor kos lesa na grmadi sredi polja emonskega! Obenem ukazujem, da se pregrešna knjiga – in prosimo boga, da bi bila zadnja! sežge in da se njen pepel raztrese na vse štiri strani sveta! Tako bodi po božji in moji volji! Obsojenca odpeljite!«

Zdajci prihite fratri birači in z velikim ključem odklenejo verigo, s katero je bil kaplan Primož prikovan na tla. Potem mu okuje roke v še veliko težje verige, da resnično omaguje, ko ga tirajo v ječo. Prestopivši prag smrtonosne dvorane, objema še z zadnjimi pogledi skromno knjižico, v kateri si ti, France Prešeren, pred več nego 2000 leti združil vse

žarke svoje po Bogu oblagodarjene duše!

Ko se zapro vrata za obsojenecem, zadnjim zavednim Slovence, se dvigne nadškof Martinus s sedeža in udari s palico, na katero se je navadno opiral, po deskah, da zamolklo zazveni po vsej dvorani. Hipoma priskočijo strežniki in kanoniki, drug postrežnejši od drugega. Toda strast mu je toliko napela vse žile po osušenem telesu, da brez strežniške pomoči pridele do mize, kjer leže poezije Franceta Prešerna. S tresočo roko pograbi stari nadškof staro knjigo, ki se je z umazano in raztrgano vnanostjo svojo brčkone sama najbolj čudila, kako je zašla v to belo roko in blizu iskrih dragih kamnov na prelatovih prstih.

»Anathema sit!« izpregovori nadškof in migne fratrom biračem. Ti so tega namiga že pričakovali in bliskoma udaro iz dvorane po orodje, nalašč pripravljeno za take prilike. Skoro prineso majhno ognjišče, na katerem plapolja plamen že prej zanečen. To ognjišče postavijo pred škofa: vse občinstvo, vsi kanoniki iz birači in državnim pravdnikom, vse poklekne in moli Boga, da je dodelil papeževi provinciji čast in slavo in da je zopet pokončal knjigo, toli škodljivo in hudobno! Svoje-ročno vrže nato nadškof Martinus knjigo na žareče ogelje, da se zvijač skoraj izgubi v rdečih plamenih. In ko ni belega ostanka o nji, razprostre sivi prelat roke proti stropu in zapoje zmagonosno:

»Te Deum laudamus!«

Tako so blagoslovljenega leta 4000, po rojstvu našega Odrešenika slovensko in veličastno sežgali zadnjo knjižico poezij Franceta Prešerna!

Nadaljevanje prihodnjič

Zakon o poslancih

PARADIGMA SVINJ PRI KORITU

Ko smo prejšnji teden na tem mestu pozdravljali ukrepe slovenske vlade, ki pe-
ljejo v normalizacijo sloven-
ske družbe in gospodarstva, so
poslanci v slovenski skupščini
domala anonimno sprejeli zakon
o poslancih, ki jih povzdigu-
je v posebno družbeno ka-
sto. Seveda bi zganjali dema-
gogijo, če bi ta zakon zdaj tr-
gali po dolgem in počez in zraven
ne tudi zelo jasno pove-
dali, da tudi ta zakon sodi
v kontekst omenjene normali-
zacije. Da bi se izognili kakš-
nemu egalitarnemu sindromu,
je treba tudi povedati, da
omenjeni zakonski akt skuša
posnemati ureditev v nekate-
rih zahodnih državah, kot
tudi to, da začne veljati s 1. 1.
1993, torej za poslance novega
parlamentarnega sestava.

Zelo pa moti nekaj drugega,
kar ni v kontekstu normaliza-
cije in kar prej kot ne spomi-
nja na staro (dobro!) boljše-
vistično balkansko prakso.
Ne da bi se spuščali v posa-
mezne postavke, ki zadevajo
posebne ugodnosti na iz-
brance obubožanega suvere-
nega slovenskega ljudstva, pa
je le treba reči, da so prehodne
določbe, ki sedanjemu skupš-
činskemu sestavu, vključno
z imenovanimi strokovnimi
sodelavci in člani državnega
predsedstva, omogočajo po-
sebnost pri uveljavljanju
nadomestil in predčasem
upokojevanju, navadna svi-
njarija! Stvar je tembolj argu-
mentirana, če imamo pred
očmi smisel zakona, ki od po-
slanca (tudi zaradi posebnih
ugodnosti) terja maksimalno
angažiranje in resnost, kar naj
bi koristilo seveda volivcem
oziroma državljanom. Kaj
takšnega pa gotovo ni bilo
opaziti pri sedanjem skupš-
činskem sestavu (spomnimo se
samo »špricanja«
zasedanj, pa
njihovega spremljanja z bal-
kona, demonstrativnega za-
puščanja dvorane itd.), kar
gotovo ne opravičuje posebnih
ugodnosti v prehodnih določ-

bah. Če k temu dodamo še ne-
katere otroške bolezni nove
slovenske demokracije, ki so
jih izkazovali poslanci seda-
njega skupščinskega sestava,
pri (ne)sprejemanju nekaterih
ključnih reformskih in sistem-
skih zakonov (na primer: za-
kon o lastninjenju), kar lahko
merimo z milijardami dolar-
jev, če ne celo mark ali dolar-
jev družbene škode, potem je
jasno, da omenjene prehodne
določbe pomenijo egoistično
zlorabo volilcev in demokra-
cije.

O tem nas prepričujejo vse
možne (tudi spekulativne)
kombinacije. Dobro: dopu-
stimo možnost, da so ljudje se-
danjega slovenskega zakono-
dajnega sestava s temi pre-
hodnimi določbami preprosto
izstavili račun za svoje (zgo-
dovinske!) zasluge pri osa-
mosvajanju slovenske države,
kar je pravzaprav edina svetla
točka nove slovenske demo-
kracije. Toda na drugi strani
ob tem svetlem projektu takoj
padejo v oči tudi njegovi
stranski učinki, ki se kažejo
v izgubi 40 odstotkov nekda-
njega slovenskega trga v Ju-
goslaviji, v bankrotu številnih
podjetij, na tisoče nezaposle-
nih... Kaj si delavci, ki so
v času osamosvojitvene vojne
v Sloveniji, pa kmetje, obrt-
niki, intelektualci in druge
družbene skupine z orožjem
v rokah in z glavo na prodaj
potemtakem niso zaslužili
tudi kakšnih posebnih »pre-
hodnih določb«
? Številka več
kot 100.000 nezaposlenih pač
o njih govori po svoje. Soci-
alna tiska velikega števila
družin, v kateri sta delo izgu-
bila oba starša in ki jo nepo-
sredno lahko povežemo
s slovensko osamosvojitvijo,
ne da bi seveda oporekali pra-
vilnosti njene usmeritve, po
svoje govori o moralni pre-
hodnih določb za sedanje slo-
venske poslance.

Pa še nečesa ne gre prezreti.
Zakon o poslancih, vključno

z gnusnimi prehodnimi določ-
bami, je bil (začudo?) sprejet
brez običajnih peripetij, ki
smo jih imeli ob takšnih za-
konskih projektih priložnost
spremljati v skupščini. Niko-
gar ni bilo, ki bi protestno za-
pustil dvorano pred glasova-
njem, ki bi stvar spremljal
z balkonske distance, ki bi
morebiti šel celo tako daleč,
da bi o tej zadevi predlagal
referendum. Prav nasprotno.
Najbolj žalostno pri vsem
skupaj pa je, da je bil ta zakon
sprejet tik pred dvomesečnim
obdobjem predvolilne kampa-
nje, kar samo zase govori
o tendenci medijske minimali-
zacije, ki so ji »pluralizirana«
javna občila z izredno redkimi
izjemami (Delo) docela na-
sedla. Kje je tu vpliv civilne
družbe na oblikovanje jav-
nega mnenja, za katero se
upravičeno zavzema dr.
Slavko Splihal s FDV? To pa
je vnovičen dokaz, da je na
javni sceni vpliv civilne
družbe popolnoma marginali-
ziran, kar je velik korak nazaj
v primerjavi s časom pred pr-
vimimi demokratičnimi voli-
tvami v Sloveniji. Si zami-
šljate Mladino in druga ob-
čila, kako bi bruhalo ogenj in
žveplo, če bi si takšne zakon-
ske bonitete, bogne daj, do-
volil delegatski sestav skupščine
Socialistične republike Slove-
nije?

Na koncu torej lahko z vso
potrebno argumentacijo
mirno ugotovimo vsebinsko
kontinuiteto sedanjega slo-
venskega establishmenta
z njegovim samoupravnim in
socialističnim predhodnikom,
čeprav nam pogled do dobra
megli njegova »demokra-
tično«
in »pluralizacijsko«
krojena obleka. Dr. Veljko
Rus ima torej še kako prav, ko
govori o boljševidnem plu-
ralizmu, o strankah, ki kot pi-
ranke napadajo mlado sloven-
sko državno tkivo. To pa je že
zgodba o očetih in sinovih,
o drevesu in jabolku in prota-
gonistih oblikovanja novega

slovenskega vrednostnega si-
stema, ki smo jih v prejšnji
številki izenačili s »svinjami
pri koritu«. Samo upamo
lahko, da je slovensko volilno
telo do dobra zaznalo to »pa-
radigmo«
in da bo na volitvah
s črtanjem vseh akterjev te
umazane igre izrazilo odpor
proti tej gnusni strankokra-
ciji.

Ivo Kuljaj

Novoline v strmem vzponu

Te dni je novomeško podjetje Novoline d.o.o. slavilo drugo obletnico svojega obstoja. Slavnostne skupščine družbenikov v reprezentančni poslovni stavbi na Litijski 51 so se med drugimi udeležili tudi podpredsednik slovenske vlade Herman Rigelnik, ministrica za delo Jožica Puhar, minister za notranje zadeve Igor Bavčar in direktor SDK Igor Omerza.

Na novinarski konferenci je bilo iz besed direktorja tega podjetja Dušana Pluta moč razbrati, da so v strmem poslovnem vzponu, kar se lepo sklada z njihovim zaščitnim znakom. Samo za primerjavo: Novoline je začel s skromnimi 50.000 DEM kapitala, zdaj pa je njegov pričakovani promet že kakih 10 milijonov DEM.

Tokrat je Plut namenil poseben poudarek sanaciji podjetja SOB Krško, ki poteka v režiji SOB Novoline. Novoline je v to sanacijo šel praktično z vsem svojim kapitalom, kar je bila izredno tvegana in pogumna odločitev. Pridobljeni posli na Vzhodu in v Nemčiji potrjujejo pra-

vilnost te odločitve in nakazujejo možnost učinkovite sanacije omenjenega podjetja kot tudi širjenje Novolina.

Novoline je danes podjetje, ki se lahko neposredno vključuje v sanacijo gospodarskih bolnikov v republiškem Skladu za razvoj, kar je v teh časih zelo dragocena podjetniška naprava in kar po svoje kaže na njegovo pravilno in strateško zasnovano.

Ne glede na to, da je Novoline postal v Sloveniji znan predvsem po aferi »kraja družbenega premoženja«, ki jo je sprodiral nekdanji pravosodni minister, so družbeniki danes z njegovim poslovanjem zelo zadovoljni. Prav to je poudaril tudi predsednik skupščine Novolina in predstavnik Novolesa v njej Milan Bajželj. Dejal je, da Novoline ustvarja glede na angažirani kapital velik dobiček, kar jih v Novolesu najbolj zanima in tudi pomirja.

Skratka: današnji položaj podjetja Novoline po svoje govori o gospodarski razgledanosti in ciljih posameznih ljudi v Peterletovi vladi, ki jih je družbeno premoženje zanimalo predvsem kot gospodarska osnova njihove politične moči, ne pa kot podlaga večje gospodarske učinkovitosti. Novoline zanima predvsem slednje, čeprav s tem ni rečeno, da tudi iz tega primera ne bi mogli izluščiti nekaj informacij, ki bi nam lahko prišle prav na bližnjih volitvah.

I. K.

Anonimno pismo iz Nazarij

Te dni smo dobili v redakcijo pisanje iz podjetja GLIN Nazarje, podpisano z »delavci in delavke«. Iz njega je moč sklepati, da se v Nazarijih dogajajo hude reči. Ker se avtor(ji?) niso podpisali z imeni, pisanje lahko štejemo za anonimno, takšnih pa v našem časopisu ne objavljamo. Tokrat delamo izjemo iz dveh razlogov: pisanje ni žaljivo in o njem smo se pozanimali tudi pri predsedniku svobodnega sindikata v tem podjetju Tomažu Križniku. Pojasnil nam je, da pismo visi tudi na njihovi oglasni deski. Kot predsednik sindikata ga ne ocenjuje negativno, saj »izraža skrb za ljudi«, vseh pa mu ni, da se avtorji niso podpisali s polnimi imeni in priimki. Sindikat da nima nič s tem pisanjem, čeprav se vsak dan ukvarja s problemi, ki jih obravnava. Križnik je dejal, da gre v Nazarijih za šok, saj doslej v njihovem podjetju niso poznali presežkov. Zdej pa naj bi se kar naenkrat število zaposlenih, 1100 jih je, zmanjšalo za 350. Čeprav se po njegovem mnenju presežki ugotavljajo in rešujejo korektno, gre za izredno boleče dejanje, ki bi vsekakor zaslužilo večje zanimanje javnosti in pozornost medijev. V tej luči nas je tudi povabil v Nazarje.

V stiski pred...

V središču prelepe SAVINJSKE DOLINE stoji podjetje, staro 92 let. Imenuje se GORENJE GLIN NAZARJE. Njegovi glavni proizvodi so žagan les, okna, surove in oplemenitene iverne plošče ter v svetu poznan VARIO 2000. Zadnja leta je podjetje dajalo kruh več kot tisoč delavcem, to je četrtno prebivalcem občine MOZIRJE.

Danes pa se je številnim delavcem zamajal svet pod nogami, saj za mnoge družine ne bo kruha, ker bosta oba starša ostala brez dela in zaslužka. Boleče je spoznanje, da bomo morali zapustiti delovno organizacijo, ki smo jo s skupnimi močmi pomagali graditi – nekateri od nas celo 20 let in več, danes pa ostajamo nemočni zaradi nore politike podjetja in njegove vodstva. Kljub večkratnim stavkam in nezaupnicam vodstvu podjetja, vodstvo ostaja, mi pa ostajamo na cesti. Spremljamo in razumemo težave celotnega gospodarstva, vendar podjetja z dobrim in sposobnim vodstvom te težave precej uspešno premagujejo. Za GLINOVO vodstvo pa menimo, da tega ni sposobno. Kljub temu ostaja še naprej in si deli nova vodilna delovna mesta po načelu HITRA MENJAVA, NIČ ODGOVORNOSTI. Kako naj zaupamo vodstvu, ki v času svojega vodenja ni pokazalo NIČ ali MINUS, in zakaj se tako pozno odkrivajo tako velike izgube? Kako bo

uspešno vodilo sedem na novo začrtanih HČERA »PODJETIJ«
(to je po novem predvidoma 7 x 0)? Poleg tega pa se nam vsiljuje: če je kje kdo, pred kom bo vodstvo odgovarjalo za svoja dejanja? Ali bo grehe in napake vodstva plačalo okrog 350 delavcev, predvidenih za od-
pust?

Preverjena slovenska pregovora pravi:

GOSPODAR, KI JE POSESTVO »SPUFAL«, GA NIKOLI VEČ NE BO OBNOVIL. ŠE NOBEN HLAPEC NI GRUNTA »SPUFAL«.

Zavedamo se, da je to le tarnanje HLAPCA JERNEJA, pa vseeno pričakujemo, da povešene glave nas delavcev, ki prejemamo odločbe v smislu morale poštenja in vesti, niso zadnje povešene glave na GLIN-u. Upamo pa tudi na klic na odgovornost, ki ga v GLIN-u ni že nekaj let. Naj vendar svoje glave sklonijo tudi vodilni GLIN-a in vsi tisti, ki od zunaj pomagajo voditi politiko GLIN-a.

Zato in zaradi tega je to poslano: Predsedniku Predsedstva g. Milanu Kučanu, Predsedniku Izvršnega sveta dr. Janezu Drnovšku, Direktorju GLIN-a dr. Jožetu Korberju, Zvezi Svobodnih sindikatov Slovenije, Sindikatu občine Velenje g. Jeromu, Predsedniku Gorenja Koncern g. Vitežniku, SDK Velenje, SDK Ljubljana, g. Antonu Vrhovniku, g. Milanu Cajnerju, g. Martinu Maroltu, Slovenskim novicam, Dnevniku, Delu, Delavski enotnosti.

Delavci in delavke GLIN-a Nazarje

